نوټ: اسم کتاب در صفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و ثنا ده هغه خدای ته چه انسان ئې پیدا کړ او بیان لوړکا او تمیز ئې
ورکا له نورو حیوانانو په نطق: او دنیا سره او خپل کلام پاک ئې نازل کا په افصح
بیان سره چه هغه معجزه او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستاینه او
سپاس دی هغه خاوند له چه بیلیده د نسته بل خاوند او نه بل بلور د دګرې لو
ښښتن دی دی چه انسانان پخوب و ښو یالی او د هر ئې بلیغ دنیا
ملهم دی درود نا محدود پر هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام
چه موږ ته ئې راوښوله سمه لار او روده

بیت

دی دی رهبر د کائناتو تر ده جار شم
دی دی ناموړ د مخلوقاتو تر ده جار شم

خدای رحمتونه دی وی د ده پر اولاد او اصحابو چه پر آسمان د هدی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رهبر ستوری دی او د پیغمبر دګوتمی خلاف عمی کړدوی نوای دوین
سمدلار برلامونږ ه ورکړدوای او د رحمت ور بونسکو.

بیت

دبهدی داسمان ستوری / ځی رنا ئی لور پهٔ لوری
تتپید زمونږ می کړه رو بناند / ذوی د وی لخوبر بچاند

بخاص کړه د خدای رحمتوند دوی نازل پر ځلوروپا رانو د نبی پر عور ره ملګر یو او وده پر ټلیسیوا د خاندان اما بعد پهٔ دی پو دسی چه ونیا وانسه نوره خاصه ده او د نطق تاج هغه د کرمنا تاج دی چه خالق تعالی د عنوره خاصه آدم پر سر نسکورکړ او پیهره زمانه کی خدای تعالی پر انسانانو کی عوزد شاعران او د دنیا خاوندان پیدا کړل چه الشعراء تلامیذ الرحمن دګمل سوا او دوی دنیا وی برکلد داسی لخوږی دی چه انسان زړه انشراح پهٔ موی او د خوږه ورږه ومرهم وی زه چه محمد هوتک یم او پا اصل پښتون پهقندهار کښې اوسم لهٔ پیره ده چه پهٔ ویلو د داسی دنیا و بخت یم او د پښی او وریځی هم دغه کا ر دی دا د پیرو قتوند تیر سول چه ماعونبند په زه دپه

شاعرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکره و کاندم او د دوی احوال سره را نقول کاندم مگر زمانی ماته فراغ نه
راکاوه دا هیله می په زړه کی وه چه سوه ځکه چه پر قندهار د ظلم او د جفا لوړتیم پروت
په او هیڅ آرام نه درلود او نه فراغ گاهی به مغولو چپاو نه کړل او گاهی به د گرگین
د ستم سوران وه اوس په حق تعالی مو بر خلاص کړو له هغو ظلمو ځخه او فارغ سوه
زړه و نه زموبر او زموبر ملک حاجی میرخان علیه الرحمة دوی له قندهار و یاسته
او پښتانه دی د دوی له جوره آزاد کړل نو زما زړه فارغ سوله اندوه او قلم می را وا خیست
هغه وقت په زمانه ارادی خبر سوم موبر د پښتنخا دستگیر تورا امام المسلمین و
ابن قاتل الرفضه والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین بیت

د پښتنو پادشاه حسین بوتک — په ملکانو کی دی دی لوی ملک
د حاجی میر غلجی زوی گڼت — خالقه تل دوی گلان داغنی

نو ی زه وغوښتم خپل دربار ته او ماته ی تشویق وکا او الطاف ی ښکاره کا
په دا خپله اراده پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره را نقول کاندم خپله
څه زموبر پادشاه او د عالم خپلو د زړه سر شاه حسین خلد الله ملکه و سلطنته
بیخپله هم د نبی ونیا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښته چه ژر ژر مر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لي سي او د پښتنو د شاعرانو احوال ټول کړي سي ښکاره دوي په ماله
د ډیرو شاعرانو د پښتنو احوالو نه را ټول کړي دي او هغه وقتونه
زیدم له وگړیو تخمي د ډیر سنه حالونه او رسیدلي دي او اوس هغه متوا
لل الله په عو سبتي کابزم دي کتاب نوم دي پټه خزانه ځکه په دل
ن
را غلي دي په پټه واو نو ښکاره خالق تعالی دي لټوله مسلمانا
موبږ د پادشاه سیوري دي تل دي او د ایم په دغه کتاب په ما
او سخ و د جمعه ۱۶ د جمادی الثاني سنه و سنه ۱۱۴۱ هجري
درو خزانو منقسم دي لمړي خزانه په بیان د هغو شاعرانو په چه
دو همه خزانه په بیان کي د هغو شاعرانو په اوس ژوندي دي
په بیان لښي د هغو ابتینو او ښځو په دو پښتنو د ندیا ده

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو په پخوا تېر سوي او موږ ته د دوی ونیا دي ښکاره د
المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

توله ړی و او د توله پلار بابا غلجي و رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښې مشر ګڼل کیدی د پښتنو
بوټک په الغز کي ږیږیدلی و په سنه هجري ۶۶۱ کي او هغه وقت چه لوی سو
نو ی کا د خدای عبادت او په الغز او سوري کښې د قوم سردار او بادار و نقل دی
ت چه په هغه وقت کي به بر څل مغولو دارغند او یرغامه و لوټ کاوه اتغز او اولان اوکلا
بري تالا کول بابا هوتک ځیل قوم نه راټول کړل او د سره غر سرډی یر مغولو شخړه د بوتله
[illegible] دی جګړه کي مغول تالا سول او د پښتنو ګڼدیو ډیر و شړل ماته ځیل پلار د او د خان
داسي نقل دکا چه سور غر په د غه روځ د مغولو په وینو داسي لجند سو چه پلو شو
د [illegible] به بر پښنا ملښه کا په دی شخړه کښې پښتانه لبرا وبی څواک و چه د سرو مغولو
بیتېر راغلل او اخیستډی وکانو یوشو غښتلی د بابا هوتک ځیلوان و مړل بابا هوتک
په لوړ [illegible] دا سـ [illegible] ولوله او په غیشوی د مغولو تتر ته شیرل غښتلو میړ و
بچه دا سندره او ریلله په جګړه تودیدل تر څو چه سور غری د مغلو په وینو ولاړه
او تول ی پیښا کړل هغه سندره زما پلار علیه الرحمة داسي راته ویلي

بیتو نه

پر سور غر بل راته نن اور دی || وګرېږه جور راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کلی کور باندی مغل راغی
غښتلیو تنګ کړی دامو وار دی
په پښتنو ئی یلغار و دی
آدم رغی غښتلیو راسی
توری تیری غشی تر ېلاسی
زلمو په غشیو کړی وار و نه
ور وړاندی کړی چپل تتر و نه
زما د زلمو وینی بهیږی
میرځی ز غلی او تر هیږی
پښتنو هلی پر غره جنګ دی
مهال د توری دی ونګ دی
زلمو پر ننګ ځانونه مړه کړی
د پښتنا محکی ساته کړی

هم په غزنی هم په کابل راغی
مغل راغلی په تلوار دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
پر تنګ ولاړ دی پښتنا سی
پر کلی کور باندی مغل راغی
د تیرو توره ګوزار و نه
پر کلی کور باندی مغل راغی
مځکی او غرونه په سر کیږی
پر کلی کور باندی مغل راغی
سور غر په وینو ددوی رنګ دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
دښمن په غشیو مو پیده کړی
پر کلی باندی مغل راغی

نقل دی چه بابا هوتک د مغولو سره ډیر جنګونه وکړل او دار غند او پوری خوا ته ی وشړل او هر کله به د اتغر او مرغی غښتلیو پر دوی یرغلونه کړل او په غرونو

مغول

(c) ketabton.com: The Digital Library

به مغول ننوتل بابا هوتک چه سپین بږیری سو عمری نه اویا کال و په سنه ۷۴۰ هجری وفات سو

ذکر د کاشف اسرار شیخ ملکیار چه د بابا هوتک

مشر زوی واو تر هغه پلار و ورو سته ی د قوم د مشرتابه بګړی په سر کړه. نقل کا ړی چه ملکیار بابا ډیر غښتلی او قوتمند سړی و په جنګو کی به ئی لسو تنو سره به و په هغه سنه چه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د پنځه ویشتو کالو ځلمی و هسی وایی چه ملکیار بابا د سیوری په لمتو کی ډیر پهلوان را تول کړل او هلته ی کاریز وند و کښل او خپل ځلمی ی په کښنتو کړی و کمار ل مغول چه په دغو وادیو غوږ ن سول پر سیوری ی یرغل وکا او د ملکیار بابا سره ډیر سخت جنګونه وسول په دغو جنګو کښ د پښتنو مینی و رانی سوی او ځینی ولاړل مړه ئی او به و ب ته ځنی هم وخاته و لاړی خو اته هلته ی خپل ځلمی سره یو ځای تول او پر راغلل مغول ی وشړل او سیوری ی بیا ودان کی. هسی نقل کا چه په سنه ۷۴۹ هجری کی په پسرلی اتر ناب ډیر ړک سو په سختو نیزو او په یوه میاشت ی چه نو څو و خوړ او کړ غاړی غاړی بهیدی ملکیار بابا چه د ترنک ځنډ ته راغی هسی سندره ی وویلی

سندره د ملکیار بابا

ترنک بهیبری ترنک بهیبری ۵ غاړی ترغاړی ۹ زما زړګی خو خیل لالی غواړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مړ وزده مړ وزده + د ترنګ مړ وده + خاوند د هیچ ه + چه د مرګی موی + زما خپله سوده
که نیز دی نیز دی + نیز د بیلتون دی + نزره نیز ورمی + په ویر ژړلی + په غم ژبون دی
که اوږدی اوږدی + په زړه می اوږدی + دا اوس بی هیچ کا + د ویر نیز وند + بل د ویر په زور دی
ځنځند یوسه + سپینی سپوږمۍ + ورته وواید + چه ترنګ تال کړم + ستا له خوا نکیه
که خیرو خیرو + اوبو سوان کړی + بیل ملکیار دی + پاته لیار دی + سوب ی بجاان آباد

نقل کا چه ملکیار بابا دا سندرې و ویلی د خاوند په قدرت ترنګ یو او به د لړګی ماوی او دلته د رود
دیوی ځنډی او بلی ځنډی په نلو او غږ د لبین بیه سو په ترنګ یو پل جوړ سو میار بابا هم
پردی پل تیر سوا و خپل مقصد ته واصل سو نقل کا چه یوه ورځ ملیار بابا
د خپل تره توخی کور ته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابا ئې ولید چه ځنثی تیره کا ملیار ځنی پښتنه
وکا چه تر بوره دا ځګړی سخه ویل د مغولو په جګړو کی ستا ملا تړ یم ملیا. بابا دعاء کړه ورته
چه تر بوره تل سو یمن او سی وایی چه هر وقت به نور بابا په جګړو کی بری موند او ما ته ی د هیچا
په یاد نده سی نقل کا چه یوه ورځ د مغولو تاړاک پر سیوری راغی او سخه وقت
د ملکیار بابا په کلا کی ځوک نه و پیرته له ښځینو نور بابا چه خبر سو ژر ی ځان سخه کوټ
ته ورساوه او په یوه تن ی مغوله شړل او ډیری مړه کړل دا قول د ملکیار بابا د دعا برکت و

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خربنبون صاحب رحمة الله علیه د پښتون بابا
د کسی د عبدالرشید ملیمی و خاوند تعالی ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړی و د خدای
په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکی لار رخصت سوا او د خپلو اولادو سره
راغی که کسی ځغ غوړی مرغی ته او کله به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی
ستاید او لمانځه او په کال کی به یو وار تلی د خپل تره بیټنی نیکه لید نه به ی کوله او پسله وفات
به ی هم زیارت ته ورتلی خربنبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیټنی نیکه زوی ځولوی سو
او هغه وخت په خربنبون د کسی له غره غندان ته راتلی نو اسماعیل بابا به ده سره د یر
وشرېل سهی وایی چه یو وقت خربنبون بابا او اسماعیل د سره او بیټنی نیکه په مخ کښی
ناست وه دوی کور و د کسی پر غره نو خربنبون د پلار او تره لخوا په تګ او رخصت
ماذون سو اسماعیل نیکه داسی زاری وکړلی

که یون دی یون دی + مخکی بلیتون دی + له کسی غره ځغ + ځی خربنبو ندی
که وروره وروره + خربنبون ورور + ته چه بلیتون کړی + زما و پیر ته گوره
په پښو مرغی له + تورمنا کرغی له + همزولی یا ته + ځه شه بریځی له
د خدای د پاره + خربنبون یا ره + چه هیر مو نکړی + زموږ کهول دا ره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې ریږي + یار مې بېلېږي + بیاتون ی اوردی + ځان په سو ځیږي
نقل کا چه اسماعیل بابا خربنون بابا ته سی عنبرگون وکاوه

شلوریځ د خربنون بابا

بېلتانه نار مې وسو په کور باندې | زه یو هیښم چه په شوی بیښ پروت باندې
له خپلو الو به بېلېږم په سر وسترگو | دواړه سترگی می په وینو دی شړ باندې
اسماعیل ستا نا رومی زړه گی مړی کی | بېلتانه خربنون بیا له تا پردی کی
نه بېرېږي که مې بیا نه ستا یادی کی | په چیرو د ویر به پری سی زړه مراندی
ځمه ځمه په ارمېد دیون می دی چیخ کله ته | دیانه شوری به اچوم و ترنج ته
ستاسی یاد به می وی لبس زړه وسیخ ته | که دا مځکه غږوند تول اشی لاندی باندی

نقل کا چه خربنون بابا ولاړ به مرغه کی میشت سو او هلته هم وفات سو په کال هجری و سنه ۴۱۱ ورو سته ی زامن هم په غوره مرغه کی او سیدله او دکا سی اولاد بیا ترته ولاړه دکسی غزه او پښین په لنو کی میشته سول او د کند او زمند اولادونه خواره سول او د اولاد ل د ننگرهار او خیبر او پیښور لتی ی وینولی

ذکر قدوة الواصلین مظهر تجلیات الهی شیخ متی خلیل غوریا خیل سرهنی علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولي شيخ متي د شيخ عباس زوی و چه عباس د عمر او عمر د خليل زوی و خليل
د غور يا غوريا د کند ابن خرشبون زوی و چه حضرت سربني قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار عليه الرحمة و ماته داسې نقل وکا چه د خرشبون عليه الرحمه مرگ په مرغه کې و
او اولادې هم په ارغسان او مرغه او پښين کې سره خپاره سول څنې و د پول د
مجذوب او کوږک غره ته او امران او حسن د شيخ متي ورونه په ښغه غره او سيدل
چه ور رسته د مشرورو په نامه مشهور سو د خواجه امران غرا و بي بي خالا د ده ی
خور په پښين کې و چه هورې ی زيارت دی يو بل ورورې و په گرمام کې شيخ دی
نقل کا چه شيخ متي قدس الله سره په کال هجري ۴۲۳ زيږيدلی واو په عمر د پنځه
شپيتو کالو د ترنک له ~~روده~~ په غاړه وفات سو او په ښغه غونډی لوې شيخ دی چه
کلات باله سي نقل کا چه په ښغه غونډی ښخ او په لوی او د لی ډلی پښتانه او اولاده
چه په دوی دده زيارت ته تلل د ترنک له دوده په ی او به وړ سره و ړلی يو د ورځ
شيخ محمد زهير د ده مشر زوی دده په زيارت کې د ننه د پرتې وکه ی کتل د متی بابا
له قبره سره نزدې ی او به را د غور څيدی او هلته بها نده چينه پيدا سو دا او به تر
اوسه هم بهيږي او زايرين ئي څښي نقل کا چه شيخ متي بابا لوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په خاوندمین سرې وده اولاد و لاړل او په پېښور او بډبنې کې هیشته سول او هلته له دوی څخه لوی لوی ستانه راوتلي شیخ زهر د شیخ امران څخه روایت کا چه شیخ متی بابا لوی عالم او د دین مرشد و په غنډان کې ئې یو کتاب وکښلي چه نوم ئې و د خدای مینه په دغه کتاب کې متي بابا خپل شعرونه هم وکښل او داسې مناجاتونه ئې وویل چه د زړونه ئې ویلي کول دغه یو شعر بالخپله ېلاړ او ریدلی وچه نقل ئې کاندم

شعر

پر لویو غرو هم په دښتو کې	په لوی سهار په نیمو شپو کې
په غاړه بوغ او په شپېلکو کې	یاد وېړ ژلو په شپېلو کې

هول ستا د یاد ناری سوری دی

داستا دمینې ننداری دی

جنډی زرغون له به بیدیا دی	د برینا خواته یه خنداد ی
ژړنګ چه خړ دی په ژړادی	دا هتول اغیز دمینې ستا دی

هتوله سنګلل دی ستا له لاسه

ای د پاسوالو پا سه پاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مې سرو بنا ندې ی سپین دی | یا د سپوږمۍ په تندی وږین دی
که غړدی ښکلی په تمین دی | لکه هنداره ځ د سپین دی

ستا د ښکلا داپلوشه ده
وای یو سپکه تنداره ده

دلته لوی غرونه زرغونیږی | د شروند وږمی پکښی چلیږی
بوراوی شا وخوا کېږی | سترګی لیدو ته ی هینیږی

لوی خاونده مقتدر ته ی
تل د نمری په ښکلا یده ی

خاوند ښکلی ستا جمال دی | ښکاره ی لوی پلو کمال دی
که ورځ که شپه که پیری کال دی | ستا د قدرت کمکی مثال دی

ستا د لو رو نو یو رنا ده
دلته چه جوړه تماشا ده

زړه می دا ستا دینی کور دی | سوی د عشق په سو ځنداور دی
رپی و تا ته ستا په لور دی | بیلدی ښی دی ورکی پلور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په لیدو ښاد دی
که نه وی د غم نو برباد دی

په غرور کی ستا د عشق شیلکی دی | د دی نړۍ به عشق سمی دی
که غټ که ووړه که پنډ نری دی | ستا د جمال ترری هر شی دی

چه پر دنیا می سترګی پرې سوی
ستا د جمال په ننداری سوی

نه هسک نه ځمکه و تور تم و | تیاره خپره وه تول عدم و
نه ابلیس وی آدم و | ستا د جمال سو چه پرتم و

په سو هنګامه ښکلی دنیا سوه
ری خلق
د پنځ پر لوری ی رڼا سوه

مزه چه څرګند پر دی دنیا سوم | د ښکلی مخ په تماشا سوم
ستا پر جمال باندی شیدا سوم | لیکلی ستی راځلا سوم

په ژړا ژاړم چه بیلتون دی
یمه پردیسی بل می تون دی
ئی ځای

دګړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړیو ولی مټی ژاړی | سوری ئې اوری غاړی ګلاړی
څه غواړی څوایي څه باړی | خپل قتون او کور وکلی غزاړی

چوڼی په پیل سی پیم څواسی
تل ئې د بن په لور ژړاسی

نقل کاوه سی چه د شیخ متی علیه الرحمة کتاب د خدای مینه به تل دده پر بړیره پروت و او وګړیو به هغه پارکی بی غول او هر چا به ویل نو بهی ژړل هغه وقت چه مغول راغلل هغه کتاب ئې واخیست او ورسته نسوه څرګنده چه څه سو

ذکر د جهان پهلوان امیر کروړ زوی د امیر پولاد سوری غوری نقل کا زبدة الواصلین شیخ کته متی زی هوریا خیل پخپل کتاب لرغونی پښتانه کی چه دی نقل کا له تاریخ سوری څخه چه په بالشتان ی لیکلی او صوندلی و شیخ کته علیه الرحمة هسی وایی چه پر تاریخ سو کی راوړی چه امیر کروړ د امیر پولاد سوری زوی و چه په کال ۱۳۹ سنه هجری د غور پر مندیش کی امیر سو او جهان پهلوانی باله وایی چه د غور کو تو ندا او د بالشتان او خیسار او تمران ما ښی ئې او برکوشک ئې تول وینول او د رسالت له سهول ئې په خلافت کی ډیر لو ملکونه وکړل نقل کا چه امیر کروړ ډیر غښتلی او پهلوان و په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاورو سره جنګیدی ځکه ئی نو کروړ باله چه معنی ئی ده ټلک او سخت وائی چه امیر کروړ به په دوبی زمین داورکی وو او هستنی ماڼی درلوده چه کهتت د مندیش پشان وو او په دغه ځای کښی هنګامه کاوه او عشرت په تاریخ سوری کی راوړی چه دا امیران له پلوه په غور او بالشتان او بست کی وو او د هغه سوری قومی له اولاده دی چه د سهاک له پښته و امیر پولاد په هغه دعوت کی شریک و چه ابوالعباس سفاح د بنی امیه سره جګړه کړله او ابو مسلم ئی هم مرستی وو په تاریخ سوری محمد بن علی البستی داسی کښلی دی چه د عباسی دعوت په جنګو کی چه امیر کروړ له میری سوبی وکړلی نو ئی دا بیتونه وویل چه ویاړنه ئی بولی هغه دادی چه شیخ کته علیه الرحمة تاریخ سوری را نقل کړی دی

ویاړنه د امیر کروړ جهان پهلوان

زه یم زمری پر دی نړی ملا اتل نشته
په هند و سند و پر تخار او پر کابل نشته
بل په زابل نشته
لما اتل نشته

غشی د من می ځی برینا پر میرځمنو باندی
په ژوبله یونم پر یرغالم پر تښتیدونو باندی
په ماتیدونو باندی
لما اتل نشته

زما د بریو پر خول تاویږی هسک په نمنځ و ویاړ
د آس لسوو می ځمکه ریږدی غرونه کاندم لتاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرم ایوادونه اوجامه لما اتل نشته

زما د توري تر شپول لاندي دي هرات و جروم
غرج و باميان و تخار بولي نوم زما په اودوم
زه پيژندويم پروم
لما اتل نشته

پر مېنه زما غښتي لوني دارې دښمن راځه
د هېريوالو دې پر ښندو جم تښتم پلن راځه
رېږي نه يون راځه
لما اتل نشته

د زرنج سوبه مې د توري پېچ سور وکړه
پيا داري مې لويادي د کول د سوروله
ستر مې تر بور وکړه
لما اتل نشته

خيلو د کوره لور پېرزوينه لوم
دوي يادينه سنبه پامم بنه ګروزنه لوم
تل ئې ونه لوم
لما اتل نشته

پر لويه غرو مې ونيا دومې نه بېچنبرېتال
نړۍ زما د نوم مې بولي پر ډريځ ستايوال
پور څو شپو میاشتو کال
لما اتل نشته

شیخ کته علیه الرحمة لتاریخ سوري نقل کا چه امیر کروړ عادل او ضابط او د ښې دنیا خاوند و
ده به هر کله شعر ونه ویل پیکال ۱۵۴ سنه هجري د پوشنج بچنګو لښن مه سو، د ترهٔ د ورور ستا
ی زوی امیر ناصر ایوادونه ضبط کړل او د غور او سور او بست او زمین داور پر محکو
خاوند سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شیخ اسعد سوری علیه الرحمة شیخ کته پکتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری
سی نقل کا چه اسعد سوری پغور کی او سیدی او هلته د سوری خاندان پپادشاهی کی د دیر عزتمند
و شیخ اسعد د محمد زوی و چه پکال ۴۲۵ سنه هجری په بغنین کښ وفات سو شیخ اسعد
علیه الرحمة د دیر ښه اشعار ویل نقل کا چه سلطان محمود غازی یرغل باندی د امیر محمد سوری رحمة الله
علیه سره جگړه وکړه او په آهنګران کی ی محصور کا پدی وقت شیخ اسعد هم د آهنګران په
کوټ کی و هغه چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوری و نیوا و بندی ی بوت غزنی ته
نو امیر محمد سوری په خورا زړه وراوعادل او ضابط امیر و له غیرته د بند مړ سو او شیخ اسعد
چه دوست وو د امیر محمد سوری پر مرګ ی دا سی ساندی ویلی په یوه بولله کی چه قصیده
په عربی ده

ولهٔ فی القصیده

د فلک لجارو څه وکړم کو کار ... زمولوی هر ګل چه خاندی په بهار
هر غټول چه په بیدیا غوړیده و کا ... ریژوی ی پانی کاندی نار پنار
دیر عزتمند د فلک څپیره شنډ کا ... دیر سرونه کا تر خاوره لاندی زار
د و الکمن لسره بول پر ییاسی مړسی ... د بی ورتلو دینی توی کاندی خونخوار
چه لبر مدی زمری رپی زنګلو کی ... لاوکو بدی ی دار ی تیرو جبار
هم ی عشتی سکنی د ال د ژوبلورو ... رستمان څنی ځغلا کاندی پدار

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکړېږي پښتنو

پيوه ګرد بنت ی پر پیاسی لبرمه
څه تيرى شه ظلم کاندى اى فلکه
پو ير ترلولو زمکری پز پړه لراړیه
هيڅ روغی ی په زړه نشته ستا له خوره
له تير يودى اوښى څاڅى له اور يځیو
نه لاس و اخلى لحوڅ نه لورى
نه زړه وسوځوی په هيڅ باندی
نه وصل کړی یین لبل مینه
ستا له لاس دی پراته ډېر بلبل ګیروی کا
ګله غوټۍ کاندى مړا نوی دزړه ګيو
ګله تکی واچوی پر نامنو ليو
ګله غوږ ځوی والکن له الهړ پلاز دلو
زموږ پر زړه لوډن بیا يو عشق ودشيته
پر سور ليو باندی ويرسره يوه لياسه

دا فلک سپرو کاڅه کا بې ګزار
نه ی عشق نه لذی وی نه ی سپار
ستا له لاس نوی هيڅ ګل بلبله خوار
پر تليوا اوسوی دغم ناتار
بلبوی په ډېرا ژړ يين ليار
چیسی ژړی پورته ورته ستا له شنار
نه ملا کړی لبی وزلو له تزار
ای رفاقت
نه پر لوړی له ګردښته له ملار
نه درملی تمپونه د افګار
هر پلو ته تيپی زړه ونه ېخار ځار
ګله تير باسی وګړی هو بنیار
ګله څیرى کړى ګریوان دنمنی چار
ګله کنبنیوی پخاورو کی بادار
و دڅو بلله په دی عشق هزار
محمد والکن چه ولاړی پیل دار

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وار سوا سیر پلاس د میر شمنو
په سماوې ودان آهنګران و
د محمود د ژوبلو سره پلاس کښېوت
تنګیا لیو لره قید مه بیده ده څکه
سر سړی ی غوره څاوره بلا بیره کا
پیدی ویر د غور وګړی تور لمړی سول
ګوره څاڅی رضی او بنی لډک غزولو
نه بخه زرغا د غزولو د بید یا ده
نه غمتول بیا زرغونیږی بیلا بنو لو
نه له غرڅه بیا راځی کاروان د مینګو
د پسرلی اوره تودی اوبنی تو بید
دا به څه چه محمد ولاړ له منځه
نه سنګاریږی بخه سور دسور پلیتو
چه به نجلیو به نڅا پکی څند له
بخه غور به ویر نا تار دو المن کښېوست
لاس د مات سه ای فلک چه د وکا

اشغال ی وکړ قبر له بلوار
په تمکند و پیر درست جهان اوڅار
چه غځنه ته ی باتلی په تلوار
سدی و الو تله سکته پردی لار
د نمر یو بیر کاپیو کلدوی څوار
پیدی ویر رنا تیاره سوله د بنار
دا کر ونګی ساندی لی پښور بار
نده زرکیو سمسا دی کهتار
نه بامی بیا هسیده کا په کهنار
نزا دروحی غورته بیا جوپی د شار
مرغلری به نیسان نکړی نثار
په ویرنه ی سر غور لیتول سوګوار
نه ځلیږی بخه لمر پر دی دیار
چه به پیغلو کا اتن قطار قطار
بخه غور سو د جاندم غندی سوراسه
محمد غندی زمری د مړ ینی سنکار

ایمنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرغون فلک ولی لا ولاړی — ای د غور غرونو پر څه سنوی غبار
ځکه ولی پر ېښ دلو ښیر لوړی — لاندی باندی سره ورک شه د اشعار
په زمری غندی والکن ځی لځهان — په ټوک نړی په نړی باندی قهار
سیخ پتا ای محمده د غور لمر وی — په نړی به نه وی ستا د عدل سار
ته پر ننګ دوی ولاړ پنګ کښی مړ سوی — هم پر ننګه د په ننګه کاځان بجار
که سوری د تیګ تیر کاندی دیر مرسول — هم بو یاری ستا پښوم ستا په تبار

په جنت کښی د وه ترن زموږ واکمنه
هم پتا دوی دیر لور د غفار

ذکر د بنکارندوی علیه الرحمة — په د غور و یوه سه پدی چه شیخ کته متی زړ رحمة الله علیه کښلی دی پکتاب لرغونی پښتانه کی چه پتاریخ سوری کی دی چه بنکارندوی بیشته د غور و او کله کله به پغزنه او بست کی هم اوسیدلی پلاری احمد نومید او د غور د غیر و ژکره کولتوال و بنکارندوی د سلطان شهاب الدنیا والدین محمد سام شنسباکی بیا د شاهی کی حضور او د دربار وی نغاوند واو سغه وقت چه هغه سلطان پر هند پر غل کاوه بنکارندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر وکی واوهی وایی چه بنکارندوی په مدح کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستایني قصیدې لړی په بولنی دی محمد ابن علي وایي په بیت کښې مادره دلوللو غنت
کتاب ویدی او له هغه ځنې مې دغه بولله په د محمد سام علیه الرحمة ستاینه ده کښله

القصیدة في المدح

پسرلي ښکلونکي بیا کړه ښکاروان ‎ ‎ بیا یې ولونل په غرونو کې لالون
مځکه شنه رښونه شنه منئ شنې سوې ‎ ‎ طیلسان زمرډي واغوسته غرون
دنیسان مشاطې لاس د مجید و دی ‎ ‎ مرغلره بانډي وښکلل بڼون
دغوټو لو څنډې خاندې وریدې ته ‎ ‎ زرغونو بنوکې ناڅې زلمي جرون
لله ناوي چه سور ټیک په تندي وکا ‎ ‎ هسې وګاڼل غټو نو سره پسولون
مرغلري چه اورو و خونو لیه ‎ ‎ پڅلاي سره راند خپاره د ښتون
زرغونو مځکو کې ځل کا نکه ستوریه ‎ ‎ چه پره سک مانه ځلیږي سپین ګلون
سپینې واوري ویلیده کاندي بهیږي ‎ ‎ لکه اوښکي د مین په ګر بوانون
هر پلو رڼې والي بهاند خاندي ‎ ‎ له خوښیه سروهي له سینګرون
هر پلو د ګلو وزم دی لونلی ‎ ‎ توار اغله له ختنه کاروانون
د مسیح په پوبه مړه وړوندون بیاموند ‎ ‎ پسرلي مګر مسیح سو په پوکړون
له مړه و ختا وروی آغلی ګل راویوست ‎ ‎ وچ بیدیا او غوی کړله جنتون
سري جاجي په رامشت کړ راشتګرو ‎ ‎ ګیښې چونې چه به بن و کابو غون

په

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پربنا چه بنغ د چو نیو نغوږ یده سی
د زلماتا پي ناغلي دي پر جنب یو
د پو پلو مخ سور کړي پسرلي دی
د هندارو په شیر غرون سپین د هڅګنې دی
پخور ځنګ غور ځنګ لنخولي ځګوند باسي
ښد چوښی پستا یه د جنیو موږ سی
د تښنب د کهالد ختلي لمر دی
د بندو اوروی درست الیو ادورغونګه
پزابل چه د بری پر نیلي سپور سی
نه یی شو کرخ تندری د میر ځمنو
د اسلام د دین شهاب د نړۍ لمر دی
هره پلا چه دي پر هند وسند یرغل کا
په پسرلي چه ی تیزون په اټک وکا
نه به د ځلمي غندی روڼ ستوري په سنګ ځلی
نه به داوي جګړن د سنیا پلوری

توا چندی سره پیودی اشلکون
لکه پغلیه غنتی کاندی مکیزون
یو د بل پخاره اچوی لاسون
چه پرواورو باندی ځل وکا لمرون
لکه شن پای شنا کاندی سیندون
نه موږ سم د سلطان پښتون
د پسرلي په مود و دان لده رغون
له قصداره تر دیبل ی یو ټون
پلا هوری د میرانی ګزارون
نه ی نوري تندتهیګ ري کلک دالون
نور ستهان ی کړ رنا بیچها دون
رنوی نوره نړی په شهابون
غاره غاړه ی تری سو للد زیون
که څه پورته سی لغوره دیر میرون
نه به نړی شو ک د هند چاره سنهرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څوک زلمي به غور سره راغونډ کا
يو خاوند شهاب الدين دی چری وکا
به جو پو جو پو جګړن ی هند تړيون کا
نن پسيند باندی تير يږی يرغل کاندی
څپان سيندی هم لړاړه ايلايي کا
پيهر کال آټک دده بند راغلی کاندی
پښتونخا شکلی زلمی چه زغلی هندته
زرغونی خپتی اغوستی وی دی مزونو
هر ګيهيځ چه لمر څرکيږی له خاتيځه
کډ بر يځ وی له غرمه وی کډ بر لمل وی
د شهاب جګړن به ندکښينی لږ غلو
زمری کلا کاږی ځان له برغلګړيو
يابه جنګ کا دبر يورنګي پهندګی
يابه وران کا بود تونون د بمبهو
پرنا ادسی ته رل دين شهاب

دداوستوری به چری کا ځلون
په بر لوری هر ايوادته يرغلون
چه د غور بادار هيبت وکا زغلون
په پرتم ی زمری ږيږدی په زنګلون
پر اوږ وويری د غوريانو بهايرون
غوړوی په څنګه وخيل پاسته سالون
لوآغليد بيغلی کاندی اتنبون
بت بيد يا هم پسو للی وی ځانون
څو چه يو نکا دلويد پخيد پخنډون
که لرمل که لمر لويده له تر ملون
نه به پريږدی دا زلمی خپل بهيرون
څوی نکامات متون ورميږون
يا به پريږدی هم پدی چار سروان
يا به لسره کاندی يو بينو ايوادون
نوم د تل ۵۹ په دېرځ په ښمزد لون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوږ را نه سی ستا پټوره د هند لوری له | څو چه نښت کړی له نمري بود تو نون

ستا پېژ پیږمه د خاوند لوی ځښتن وی

سوړ غو ستا برسته یونه ځو چه یونَ

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السروانی البستی رحمة الله علیه

په لرغونی پښتانه کښې هسې حکایت کا شیخ کته رحمة الله علیه چه ابو محمد هاشم د هلمند په سروان په سنه ۲۲۳ هجری قدسی زیږیدلی او په بست کی ی له علما او فصحا تحه لوستنه وکړه او ورو سته ور په عراق ی پلو طلو دولو اشمد تخه سمع وکړه او ابن خلاد چه څرګند و په ابی العینا سره ی په بغداد کښې عمرونه تیر کړل او له هغه دی د عربی بلاغت او اشعار و لوستل او په کال سنه ۲۹۴ هجری قدسی له عراق بیا راغی دری کال ورو سته په بست کی وفات سو نقل کا چه ابو محمد په عربي او فارسي او پښتو شعرونه ویل او هغه وقت چه دده استاد ابن خلاد پېتر کوری وند سو نو دده به ی خدمت کا او د هغه تخه بدی خوابړه شعرونه په ادب کی د عربو اوریدله ابو محمد عربي تخه په پښتو د خپل استاد ډیر شعرونه هم را ژبړولی دی ابن خلاد چه یو ظریف او ادیب سړی و بیوه شعری درهم ستایلی دی او ابو محمد هغه شعر داسی په پښتو را ژبړولی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

ته هم بنده د دنیا کا ندی چه ی وینه
د خاوند پلاس کښې نزد او در یمون

ژبور ور له ورځي دنیای اروی
دوړهم خاوندان تړوی پیوی ته

که دړهم ی ځني ورک سوسي تللی
پر نړۍ ی وي پیخړو پیش ندون

که بیا ی سوځي ولولي خلق وایي
د دنیا ده رښتیا ینه له رښتون

که بې وزلي وواېي رښتیا خبره
لور وواېي داخو سوځي دي تیرون

سو دړهم سنبدي سه چاله لوید برځه
د دړهم د خاوند بر ځای برتمون

دړهم ژبه ده له څوک ژبور بیړ ت
د دوسله کړ څوک پکا نکی قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی وچه په هغه کښې د عربي اشعارو فصاحت او بلاغت بیان کړی وا او نوم ی و د سالو وږمه

ذکر د عارف رباني بر بان الدا الکین شیخ تیمن رحمة الله علیه زما پلار قدس الله سره لکتاب د بستان الاولیا، چه شیخ المشایخ بستان بړیځ کښلی دی پکال ۹۵۶ سنه هجري قدسي داسي نقل کا چه شیخ تیمن د شیخ کاکړ علیه الرحمة زوی وکله چه دی د غوربری خزانه ولاړ او هلته هیشت سو لو خلق ی اولاد اوس پکا کړد کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیری خو یه اصل دوی د کاکړ اولاد دی او دیتمن رحمة الله علیه زامن او عابد او ولی و نقل کا چه کاکړ بابا لا ژوندی و دیتمن لغوره ناغی او پېر وب کښی د کاکړ بابا پیدا شوی و کړه بیا ورو پسی او په کهران کښی وا او سید او د علاء الدین حسین شام په زمانه کښی وفات سو دیتمن بابا د غه شعر ونه د ماپیر رنه لبتان الاولیاء تحفه نقل کول او ماله ده تحفه واوریدل

شعر

گیهیځ زما د لمر خپره سوه زما پر کور د وینا ره سوه

د بلبلو ن ورځ تور د تیاره سوه

زغ سونا شا په چه بلبلو ن رغی

زړه می لړی ویرنی شین دی پښه اشاره سه تخه ناورین دی

زرغون ته او منبو می سادین دی

پښول نو لیږم چه تاخوان رغی

نه به بیایم نه به بیا راسی نه به تیاره شپه زما رناسی

نه به شپې راته پیخلاسی

بلبلی په ی اوس دیون غی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښځتن پا ره دی هیری نه کړی   آ غلیه مخ چه پری پا نه کړی

اور بل دی پر ښیبو دی وا نه کړی

پر ما د بل اور کړه وون داغی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړیڅ قدس الله سره العزیز   زما پلار علیه الرحمة لقد ما ته روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړیڅ و په سنوراوک ی کور و ده پلار محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی و او د سنوراوک راغی بلمند پر غاړه په یوه کوډله کښی اوسیدی او د خالق په عبادت بدایه ونغل کا شیخ بستان له پلاره ډیر فیض وموند د په ځوانی ولاړه هندوستان ته او هلته په بلاد پسنار گرزیدی او آثار د قدرت به ی تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ هجری ی د اولیاء الله په بیان کتاب د بستان الاولیاء ولیکښ او زما پلار رحمة الله علیه د هغه کتاب په سنوراوک کښی د حسن خان بړیڅ په کور کښی لیدلی و چه په دی کتاب کښی شیخ بستان علیه الرحمة د ډیرو پښتنو اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق د عادات کښلی و او ډیر د ډیر اشعار ی هم را نقل کړی و لسنو رو شاعرانو او خپلو شعرونه د هغه شعرونه خپل پلار له خولي واوریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بدلی بولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

دیني او دوی زمانې کې وریت په انګار کینا
بنې تار و نار کینا

خود به ویلېږم چې مې زړه پر تا مفتون کینا
ځان مې زبون کینا

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

و که نظر زما پر حال چې پروت رنځور یمه تل
یو یې ناسور یمه تل

زړه مې څاڅي وینې سور یو بنو خپل یمه تل
په اور جلبل یمه تل

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

له درد سوز تل ناري او غلبلې و همه
ګرېږي سوزې و همه

یو آن مې چېرې نه آرام نه تېکاو نه دیم
نه راحت کړنه قیم

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

د خوږ بوز پېرې لحال ته دی ای باد ... ګاد
یې د یې د زلو همراه

د خپل غزت پروی بستان ته کړه د مهر سندس
کړې له ګنا د ګوا بنس

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د امیرالفصحا شیخ رضی لودی علیه الرحمة پلوه سره یوه دی چه کامران خان ابن سدوخان پښتو په صفا کښې په ۱۰۳۸ سنه هجری قدسی علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یو کتاب ولیکښې چه کلید کامرانی ئی نوم و یعنی کتاب کامران لکاب د شیخ احمد ابن سعیدالله لودی چه په ۱۰۸۶ سنه هجری کی کښلی او نوم ئی اعلام اللوذعي في اخبار اللودی دی هسی نقل کا چه شیخ رضی لودی د شیخ حمید لودی وراره و چه شیخ حمید سلطان پاچا سو نو ئی ځینې ورته پښتنځ ته دلیری چه سخو غږه خلق د اسلام دین ته را ولی شیخ رضی راغی دوه کال د کسی بچرو کړنه یه او هلته ی ډیر مخلوق مسلمان کړل نقل هس کا بعضو د شیخ حمید زوی پښتانه کښې د ملاصده لا استا نحو سره کښیو ست اولاده ئی څوځی د الحاد او اسماعیلی فرقی عقاید زده کړل او وګرځیدی د دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نو ئی پرځای زوی کښیو ست او د الحاد ترویج ئی غوره کړی او قرامطه ئی را وستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه سلطان د حنبل ته ور نصه نه ئی دا سی پاره کی وښل او دوی ی ستونه

پاره کی

د الحاد پلورد ی تر پلل	ګروه د ی زموږ و کورا وه
موږ روڼلی په سه یارنه	تا پښتو ر وتو را د د
لرغون و لی ګرد هیدلی	چه دی ګوښی اې اده

امعنز

(c) ketabton.com: The Digital Library

سغد گروه دی اوس آیره کړه — چه پلر و دی رناوه
لودی ستا پنا مه سپک سو — که سر څو مو درناوه
لفر نه موبي له کېهال — لودی نه یی پیه کاوه
زموږ رغاده ستا له گروه — د ورځلوی پد رغاوه

شیخ احمد لودی هسی نقل کا چه لفر لودی هسی د شیخ رضی رحمة الله علیه عنبر کوت دعا

دالحاد پیتور تورن سوم — زه لرغون خو ملحد نه یم
زما د بنده هسی تورا کړل — که ملحد یم د د بنده یم
له اسلام نه تر پلمه — توراتو څخه پد ترلیده یم
گروه می سغد لرغونی دی — اوس هم گروه پلر غونه یم
د اسلام پیر هسک به ځلم — د توراتو ته تیاره یم
دلودی ناوی سنتی یم — د حمید نه لوی کنهالد یم
توراتی د بنن چه وایی — زه گروه پد آیره یم
دای تور تاسي دره هوی — زه موږ ستاسی پد تلد یم
د د بنو دیناوی معجزه — زه لودی یم د څو زه یم

عفو الله الماضیین و رحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه هسی نقل کا خواجه نعمت الله هروی نوسنزی پښتون افغانی کښی چه په دوران د جهانګیر پادشاه ی وکښلی چه شیخ عیسی یقوم مشوانی و او په دالمری سکونت کا او د شیر شاه سوری په وران کی ژوندی و هسی وایی چه یو شیر شاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری کا شیر شاه خلق وګمارل چه ورلاړ سی او د شیخ شراب وویني چه راغلل شیخ پخپل کور ناست و صراحی او پیاله ورته پراته وه خوارمی د پادشاه سړی چه راغی وی ویل ای شیخ په دی پیاله کښی څه خوری شیخ ویل راسه ته هم ی وخوره سړی چه صراحی . بکه په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړی او دغه حقیقت ی پادشاه ته بیان کا نعمت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی بنه شعرونه په پښتو او فارسی او هندوی ویله د پښتو یو شعری دا دی

پخپل کار کړی پخپل انکار کړی || کله با درسیم کله می خوار کړی
تخو تا دری په صفتو نو || کله می نور کړی کله می نار کړی

عیسی حیران دی پدی شیونو
کله می یار کړی کله اغیار کړی

حلیمی ا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښې لیکلي دي چه ملک بهلول د ملک کالا لودي و په هندوستان د سلطنت لوا هسکه کړه او د هغه ملک لودي طایفې تخت و یې د زمانې دی لودي تبر سلطنت ما پیهنده کښې ملک بهلول په سر هند د اسلام خان تر وفات راهسې استقلال وموند او تر جنګونو په ورو سته پر دهلي خطبه او سکه ووهله پانی پت او لاهور او پانسي او حصار او ناګوري د ملتان تر ځنډ و پوري ونیول او د هندوانو د راجه ګانو سره ی سخت جنګونه کړ او اته دیرش کاله ی پر هندوستان سلطنت وکا او د پر عادل او عالم پادشاه و

پکال ۸۹۴ هجري قدسي وفات سو لله پر دا ی

هشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملک ستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تبد د جلالي قصبه کی و او محمد رسول کلاتوال هوتک چه پټ خزانه کښې لیکلي دي چه په هندوستان د بر ستي پموسم خلیل خان نیازي یوه رباعي انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه په محمد کښې ویله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

خمری او ریحی ژاړی له پاسَ　　کو یله بوغ تا بیلتون له لاس
په سغه لونی کو هر بیخول ستا　　دا هر حیا کا ستا زمونږ مُواس

سلطان بهلول رحمة الله علیه چه دا رباعی واوریده په جواب ی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلول

ملک بزرعون کیږم په ورکړه راسَ　　ګوره او ریحی د داد له پاسَ
خول می د عدل به درو روڼ دی　　جهان بزیب هوی زما له لاسَ

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیگ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بیاض کښی کښلی دی چه خوشحال بیگ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجری پیدا سو او دا خان خوامری او غښتلی و خوشحال بیگ څو کال په هندوستان بندی و او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی وکړی او د اورنګزیب پادشاه سره ی ترمرګه دښمنی وکړه او په دغو تاوګښتی مړسو نقل دا چه خوشحال خان بیگ د ختکو سرداری کړله او هم ډیر زلمی ی درلود چه لوی شاعران و او پخپله خوشحالبیگ هم د غزلو دیوان لرلی چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي

خمری اوریځ ژاړی له پاسه کو لیه بوغ تا بیلتون له لاسه
پر بعد لوني کو بې ځول ستا دامر حیا کا ستا زمو بړ هواسه

سلطان بهلول رحمة الله علیه په دا رباعي ولغو بزه په جواب ی دا رباعي سمدستي ووېله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرعون کیږم په درکړه راسه گوره اوریځ د داد له پاسه
خول ی د عدل به درو روڼ دی جهان بزیب موی زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیگ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک په خپل بیاض کښی کښلي دي چه خوشحال بیگ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجري پیدا سو او د افغان خوا هر ی او غښتلی و خوشحال بیگ خو کال په هندوستان بندي و او بیا ی له مغلو سره ډیری جګړی کړی او د اورنګزیب پاچاه سره ی تر مرګ د ښمني وکړه او په دغو تاوګښی مرسو نقل کا چه خوشحال خان بیگ د ختکو سرداري کړله او هم ډیر زاعر ی درلود چه لوړ شاعران و او په خپله خوشحال بیگ هم د غزلو دیوان لرینده چه دده

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه ډېر ښه دي او طلا ښال هم په شعر وايي او قصايد هم ډېر نقل کا چه خوشحال بيگ د مغلو په بند کښې وو او په د رنتهنبور کوټ بندي و پښتانه خټکان ولاړل او دوی ، هغه به پيخاني را ويوست اورنگ زيب لښکر څو چه دي خپل وطن ته راورسيدی او هغه پادشاه سره ي جنگونه وکړل د خوشحال بيگ دلي اکوړي خوميزي او هلته خټکان پراته دي پښتو خوشحال بيگ عالم او شاعر پيدا سو روايت کا چه خوشحال بيگ هدايه په فقه کښې په پښتو را واړوله او ډېر کتابونه ي وکښل او په کال سنه ۱۱۰۰ هجري وفات سو محمد رسول هوتک په خپل بياض د خان عليين مکان داسې شعرونه کښلي دي چه زه ي هم په دې کتاب نقل کانم

غزل

په کاته کاته مې سترګې په خاته شي
چه خبر دی د راتلو د یاره نه وشي

ته خو اوس لساندو لاړې مرور شوې
دا ځایاري و هم ګندن بیرته شي

چه دیدن د محبوب وکړمه تازه شم
لکه کښت چه باران سره اوبه شي

کوره تا راباندې کومې کوډې وکړې
که په پښو درځنې درومم زړه مې نه شي

بیا ارمان د هغه وقت یم دریغ دریغ
که د زنې سیب بیا د ما په خوله شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل یار د جدایی سبب کاروی — لکه روح چه له وجود بیواته شی

بخته بو بیره مدد بیا راسره وکره — چه پیغمبر کښ می بیا تللی یار اوده شی

د خوشحال سلام پواره و هغو یارانو

گندی بیا می پلید و سره ته بند شی

وله ایضاً

که مسجد کوهی کندیر — وار یو دی نشته غیر

یو می بیا بوند پهر څه کښ — چه می وکړ دزړه سیر

بغدادی پسیر گرزم — چه تر سر سیدی طیر

خوشحال یو دینی خوشحال له دی

ورند ور دی غیر و زیر

ومن رباعیاته رحمه الله

چه حرصناک دی یا ترسنده وی — یاری له دوه وه شرلنده وی

د بد دیر بیردی په تنگسد بلا ته — بتر تر داند شکم بنده وی

وله ایضاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښيار ښېږي په ورمو نو زياتېږي که ورمونده وايم که څوک مې مراند کا

محتاج د نورو نورو نغريو شي سړی چه خپله کتوه ماته کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزی و روايت کا

دوست محمد کاکړ په خپل کتاب غرغښت نامه کښلي دي چه زرغون خان د نورزاد نورزی و او په کال ۸۹۱ سنه هجري مبارک ولاړ هرات ته او له سفره ځا د عراق د خراسان سفر وکا او د اوږدو جنګو ښکی زرغون ښکاره ره ښه مېړانه او غيرت په شيباني خان سيستان ته ورسيدلو زرغون خان له ده سره جنګونه وکړل چه د اوږدو جنګو ښکر ډېر ومړل دوست محمد کاکړ بيا نقل کا چه په ۹۱۲ سنه هجري زه ولاړ وم هرات ته په ګلجهان کښې مې د ملا ايوب تيميني څخه د زرغون خان د غزلو او شعرو ديوان وليد چه اوراق ئې و پښمير وری سوه هم د دوست محمد کا روايت دی چه زرغون خان ډېر ضعيف سو او په ۹۲۱ سنه هجري په ډېراوت کښې وفات سو دوست محمد کاکړ په خپله غرغښت نامه کښې د الاندې دوه بيت چه مثنوي د ساقي نامې دی د ده له ديوان د اشعارو نقل کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقی نامه

ساقي پاڅه پياله ډکه کړه
مرور يار مې پخلا کړه

اوبه توبي په لمبو کړه
اور مې مړ په دې اوبو کړه

بسرلى سو غنچه ګل کا
زلفی تاوی د سنبل کا

بلبلان شور و فغان کا
کېږدي په ګلستان کا

زاهد وزي صومعې څخه
شراب پيري ميخانې څخه

هر سړی په ميو مست دی
دی بهار کی ګلپرست دی

پر اغوستي سرې لمنې دي
د غنچو لوتند اوري دي

جهان ټول سور او زرغون شو
ويچ راغه بنګلی ګلګون شو

سړي ټول شور و شغب کا
ياراني کاندي طرب کا

بهار وقت د ياراني دی
ښه موسم د پيانې دی

لږ ساقي پاڅه بهار دی
نن ژوندون سبا رفتار دی

دنيا پاته سو به څوک نه
تر ره خاورو ښس به ليو نه

په پيمانه د ډکه لرمی کړه
بزم تو د به پيايي کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې یو دم سمه آزاد د — نابناد زړه مې سینه بناد

ساقي یا څه وخت د ملړ دی — په جوش کې خم د مل دی

وخت د میو د ډیشو دی — د پیالو د ډکیدو دی

بیغه څوک اوس د بیچوړ دی — چې ی جام تش و نلوړ دی

مستان گرزي پیاغولین — مستي کاندي پرغولین

لاس پیالس دی یارانی کا — یه په بل نانه وتخزی که

مجنون وصل له لیلا دی — د جمال به تماشا

نه غجن سته نه بلیتون سته — نه هجو نه ځکر خوت سته

تر تاو لر زمه ډ راسه — ساقي یو کړی مجلا سه

ما ته جام د ربل ولوړ دا — چې یو تش می د زړه نور سه

او ما بل د زړه پکور کړه — لبه حیا هر څه ی لوټ کړه

په بل څه نوی الفت دی — ته وله صهر د محبت دی

ټول اخلاص دی او صفا دی — تیاره ورکه سی رڼا دی

له زړه کم غش او دغل سی — جهان ټول له تل و مل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي ستا مهر مطلوب دی | نو بهار د خلکو مرغوب دی
له ستا لوری پیرزو نوی | نو بهار به په څه بند وی
څو نه به نګار رنګ د ګلو | بی مستیو بې له ملو
نه به بزم لشور تو دسی | نه نغمی نه به سرودسی
جام به تش د آرزو سی | ورک به مهر او پیرزو سی
نو ساقي پاڅه بهار دی | بزم تاله امید وار دی
یاران ناست سترګی څلو دی | ستا د جام پامید نوز دی
ترهم راسه عنایت کړه | بزم تود د محبت کړه
سره ملو څخه ډک جام کړه | د یارانو ی انجام کړه
چه سوری بزم همی تود سی | د رنګ الوز غوږ و سرود سی
د جهان ویرو غم هیر کا | یو دم بند په عشرت تیر کا
په په مخ کی موبلیتو ن دی | لجهان سبا یون دی

دز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د الله تعالی پر رحم نو مرد وست محمد کاکړ علیه الرحمه   د بابر خان زوی و چه د
کاکړ بابا د زیارت د پاره پیکال سنه ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی نو ب ته
پیکال سنه ۹۲۹ هجری ئی یو کتاب پښتو نظم کړ چه نوم ئی دی غرغښت نامه د اکتاب
چه ما ولیدی ئی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم
حکایات دی او د رښتینو خلقو روایات راجمع کړی دی دغه کتاب زما پلار
په لوه کښی مینه لی و او زه هم په کښهول کښی موکو چینوا او ز شیو په سبق لوست
دوست محمد علیه الرحمه پخپل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابر خان هم یو کتاب مشعر
کښلی و چه نوم ئی و تذکرهٔ غرغښت هغه وقت چه بابر خان وفات سو او
زه پر کور نه وم نو هغه کتاب ورک سوی وا او چا ضایع کړی زه چه راغلم
د خپل پلار په ماتم سی ډیر خفه سوم ځکه چه کتاب ورک و ما نو د هغه کتاب
خبری اوریدلی او په واره واره ویلی وی او هم می یو څه له هغو تحفه پیاد وی
نو ما پر خدای توکل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر وویل خدای
تعالی جل شانه دی زما پلار سره مشکور کا   هسی وایی کښونکی دی
کتاب عفی الله عنه چه ما د غرغښت نامی تحفه د هغه حکایت را نقل کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکایت لہ عزعنبت نامی

لہ نیکا نو روایت دی | هسې تولګہ حکایت دی
نور محمد کاکړ راوی دی | چہ ئی فیض تل جاری دی
دنیکو نو لہ خولی وایی | چہ عنبت ئی راته ښایی
چہ کاکړ یو نیکہ زاہد و | لوی شخصیت لہ تل عابد و
تل تر تل سی عبادت کا | یر دی لیاری ریاضت کا
شپی ئی رنړی پہ لمانځہ وی | پہ ژړا و پہ نادو وی
ندی خوب ندی خوراک و | عبادت ئی تړونډ و زواک و
چہ بہ کښیوست پہ لمانځہ | یا بہ کښیووت پہ ستاینہ
ورځ ئی تولہ یقعدہ وہ | شپہ ئی ہم یوہ سجدہ وہ
تل ئی سیر دلاہوت کا | پہ یوہ گولہ ئی قوت کا
غرق بہ تل پہ ذکر اللہ و | ہر سبا او ہر بیگاہ و
یو دشپہ ئی عبادت کا | پر گناہ ئی ندامت کا

سرځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

منزگی پښتې سوی له خوبه ... په شپو شپوی وو بیستر
هیې خوب ی و لید ګرانه ... په خوږ غښت ښنې ښنها نه
وایي ای کاکړه و به ... لتا خوښ یمه ښکلې یه
ستا قدم زما پر سر ردی ... ماسوا کښې دی قرار دی
پېښه ووسځ دده لمانځه ... د ښښنې عبادت کړه
وی پاته لتا نور دی ... شپې اوورځې د پکور دی
چه جهاد د کړه پرتا فرض دی ... دایم ستا د غاړې قرض دی
یوه ورځ جهاد افضل ... نزملو کلو لمانځل
څوک چه تل لمنځ و روژه کا ... په جهاد بدی پوره کا
طمری شره د دین همداوی ... بیا خدمت د خلق اهد دی
لتا پاته دواړه د نیه ... ځان خبر کړه بند له د نیه
توره واخله مجاهد شه ... د لوی خدای د دین قاصد شه
د خدای نور پر جهان خور کړه ... دا خدمت ی پخان پور کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د بشپړ عبادت سي | خان د خلاص له معصیت ی
چه له خوبه ویښ کا کړ سو | د غزا پر خوا نوموړ سو
زغره خول ی آراسته کړل | د غزا عشق تیره کړل
هرات خواته په تلو تلو سو | د سلطان غیاث ملو سو
ویکړه هوری جهاد ون | د سلطان مل شو پهلون
څو هوری تر دنیا تیر سو | د غازیانو پېتول شمیر سو
چه ی هلته هم وفات سو | ښخ پیخاور و د هرات سو

میړه هسی ځوندون کاندی
مری د خدای پر رضا باندی

ذکر د محبوب سبحان عبد الرحمان علیه الرحمه — محمد رسول هوتک علیه الرحمه

مجمل بیاض کښ هسی کښلی دی چه عبد الرحمان بابا په قوم مهمند و او په پېښوری ځوندون کا پلار ی عبد الستار نومیدی او په بهادر کلی ی دیره وه عبد الرحمان بابا په سنه ۱۰۴۲ هجری پیدا سو او له ملا محمد یوسف یوسفزی څخه ی لوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکا او له مخه تحصیلی فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهات ته هلته یې هم
سبقونه ولوستل او بیا عالم سو په ځوانۍ یې دنیا پرېښوله او اکثر به یې عمر وګرځېدی
او ګلو به ولاړ د هندوستان پر خوا او د خدای عبادت به یې کاوه دنیا یې کار و به نه
مشغول کېدی عبد الرحمن بابا یو عالم رباني او عابد سړی و او ډېر شعرونه یې د خدای تعالی
جل جلاله په محبت کښې ووېل او په پښتو کښې په رحمان بابا مشهور سو په سنه ۱۱۱۸ هجری
وفات سو خلق یې تر اوس د پېښور په هدیره کښې زیارتونه کا او دده شعرونه لولي
د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان ستندا ډېر ډېر پیدا کیږي هسې وایي فقیر محمد
هوتک غفر الله ذنوبه چه ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کاتبان واستول او
له پېښوري د عبد الرحمن بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار
کښې علما او زاهدو وکتل او اوس ډېر دي فقرا او د خدای دوستان د عبد الرحمن با
شعرونه ډېر لولي او خوښوي او عام خلق فالونه پر ګوري حتی چه ښځېنې هم دا
کتاب ډېر وایي او خدای تعالی دده په دنیا کښې هسې برکت ایښی دی چه د هر خوږ من
زړه دار وېده کا او هر غریب او محتاج مستغني کا زما پلار هسې نقل کا چه په
قندهار کښې د رافضي ګرګین خان جور و ستم تر حد تېر وکا او خلق د خدای هسې ځني

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه داب سول چه سپرگ خو بن سول نو دوی په کوکران کښې مغفور رحمانی برگزیده صمدانی
حاجی میر خان هو تک سنبالم خیل ته ورلا سړل او له هغه دی چاره د کار طلب کړل او لتو لو
اویل سر د ول پیره دی او دغه هغه کړی هغه مغفور ریوه ورځ تر ما بنا مه ده لوزو پښتنو
خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هسی ی تړون وکا چه ظالمان مړه کړی او خانونه
لجور د ظلم وژغوری په پای کښې حاجی میر خان علیه الرحمه دویل راسی چه عبد الرحمان
بابا قدس سره هم ویو بنتو چه د ده دیوان ی خوص کاسی مشورونه و بیت

زه مکتوب غندی په پټه خوله گویا یم	خاموشی خاتیری کا تر غوغا خا
کښت د عشق په تو ده زمکه امان چری	سمندر بوبه چه ژیت کا پهرا خا

د غه جیتونه ی ولوستل هغه مغفور حاجی اولس ته دویل چه د ظالمانو کار تمام دی
ما اوس د ستی خاموشی بهتره ده لتوله به په پټه خوله داکو بښې کړو چه ظالمان
ر کسی چه مناسب وقت راسی نو به زه پرتاسی ابنځ وکړم هغه وقت باید توله تیاریو
وظالمان له وطن و باسو نقل کا چه یوه میاشت وروسته جنت مکان حاجی میرخان
د اولس میران او خانان راوبلل او په مابخدی جرگه وکړله او لتولو بقرآن قسم
وکا چه دگرگین خان ظالم له جوره ځانونه خلاص کړی په دی وقت بیا حاجی

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور له رحمان بابا تحفه دا بیتونه ور لیږل — بیت

پہ اسمان ئې رخ بیت کړی پیساب و | خدای وما وته ښکاره کړی بغدمر
چہ رقیب راته تېرلی پر نخچیر و | نو په حبیب را باندی پرانت بیا
پو حال ی منت بار اوس رحمان | په صدقت کښی د خل نښته د لو بیا

نقل کا چه د خدای په قدرت د غه ورخ پر اسمان اوریځ هم وه چه حاجی میر مرحوم
دا بیت ولوست سمدستی کړی ښکاره سوا وریځ ی لرې بستد سوه خلقو هم دغه
یو الهی مدد وکا نه اوبیا نو جنت مکان حاجی میرخان خاتمه وویل دادی د
خدای تعالی مهر او لطف هم زموږ ملګری دی اوس نو وقت دی چه توری نه تکیه
وکا او تا نو ترن له د نجمن دژغورو سمدوچه په ۲۹ د ذیقعده الحرام ۱۱۱۹
هجری اوس قتل سول او د جنت مکان حاجی میر مرد په قند هار ورسته تل
د نجمان ی قتل مرد کړل اوس په تو کاتب الحروف عفا الله نو به د عبدالرحمان
بابا شعرونه را نقل کا

غزل

زه دا هسی دیوانه د مجنون چا کړم | له رواج له رسوم بیرون چا کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو بیا هم چه د اجاړی پیما ترک شه | لیونی د خپل شاه په افسون بیا لرم
لومړی سترګی توم ما ته لو مد غمزه د د | ډوب هسی شندی پخاک په خون بیا لرم
توکل توفیق نو د فتنو را تخیز ند و | په فتنو د روستر ګو مفتون بیا لرم

رحمان هیڅ لیکلی نه شانه خبر نه شوم
په داسی نه زبون او محزون بیا لرم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح رحمة الله علیه — سبی وایی کاتب د دی کتاب محمد چه ملا الله یار الوزی په تحفة صالح لیکلی دی چه شیخ محمد صالح بقوم الکوزی و په حلقه کښی او سیدی او عابد او عالم و چه وقت کی ئی تیر اوه او د خلق ارشادی کا نقل دی چه شاد بیګ خان د قندهار صوبه دار شیخ محمد صالح د غوښت چه کابل ته ولاړ سی او هلته حلقه ته فیض ورکړی او په تدریس د علومو طالبانو ته هدایت وما شیخ محمد صالح ورته وکښل چه ما الله طمع د عزت نشته او په دنیا پسی نه نغواړم زما داسی مقصد دی چه دنیا ما ته راسی نه چه زه ولاړ سم دنیا پسی که زما عزت غواړی ما پریږده او په دنیا پسی می مه مسافر کوه چه د غه خط ورسید شاه بیګ خان ډیر ووېل زما هم ستا عزت مقصود و نه بل غرض سبی وایی محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملا الله یار د حضرت شیخ پیامد دکینې کتاب په تحفهٔ صالح ی نوم د پښتو کتاب کښې
د حضرت شیخ علیه الرحمه احوال او ضری وکښلی او دده د اشعار ی یکښې ضبط کړل په دغه
تحفه دا غزل دی په شاه بیک تذکره کښلی

غزل الشیخ محمد صالح

دیلي دیني فیض هر سبا ودرم
بېهوده منت د ولی د دوز چا درم
په اشنای دښمي ناشاده پلاس کښېوت
روبان زړه یکوځل پتمل پیما درم
هر دنیا لدغځ ت څوک د دنیا کي
زه د عشق پبا زار جار دعشق سودا درم
دیلي لیدل درب په مهانکی
خزانی کړ ددي مل جهان پښا درم
کر پر تخت ی د سلیمان سپور کړی کمری
عاقبت خاورو ته بند عمل بېښوا درم

بیلار عشق د خوشحالي پر ما حرام
زه صالح کر په خولد خوبن پېزړه ژړا درم

غزل وله ایضاً رحمه الله

په پېزړه ی غښتي څرخ سی د چښتمانو
روغ بانسې پدارو د منصوبیانو
په لوبزن لرنځهٔ خلاص پېزړه رنځوروی
داد زړه دارو بو د نکره حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر بعد چه حبیب دی هم طبیب دی | کارسازی ئې د خوارانو رنځورانو
هیڅ اثر ابا ندي نکاندې عالمه | ښه وېل در و ګوهر د ناصحانو
نصیحت زړه خوارې رېږ نسته لو خوړک | زړه مې وړي په منګولو خوبرویانو

که صالح ښندي د زړه په وینو پایي
نور دولت پر دنیا نشته طالبانو

ذکر د مقبول ربانی علی سرور قدس سره الولی په تحفه صالح کښې هسې راوړي چه شیخ علی سرور شاهو خیل لودي وو چه د هندوستان پښتانو کې دیره واو خاوند د کراماتو او خوارق وو چه خلق به هر کله ځنې لیدل په مخزن افغانی کښې هم نعمت الله هسې وایي چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق به دګرد هیدل په تحفه صالح کې راوړي چه شیخ بخپلو مریدانو ته هدایت کا او وعظونه او د سوالونو ځوابونه به ئې وېل او د تصوف مشکلات به ئې حل کول یوه ورځ ئې سوال ځنې وسو چه پس ترا هر لحظه مرګی رجعتی است مصطفی فرمود دنیا ساعتی است څه مقصد لري زموږ مرګ و رجعت کله دایم او مستمر دی او که دا مرګ و رجعت دایم او مستمر وي نو به حیات متجدد امثالت متعدد سي او د تناسخیانو عقیده به سي بیا عارف ربانی هسې ځواب ورکا

په

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ذات ماسوا دی له بلند ذات دا سماء ثابت دی او بدن متحلل دی بیشی وایی أَنتَ أَنتَ لا يَبلى لَكَ فَإِنَّ بَدَنَكَ فِي التَّحَلُّلِ وَلَيسَ عِندَكَ مِنهُ خَبَرٌ فَأَنتَ وَراءَهُ دا شیا دغه مرگ و رجعت بدنی دی نه ذاتی او هر کله چه تحلل و موند سابقه ذرا تو نوی پر ځای دی دی لاحقه ذرات او همدغه تجدد دی په دنیا عدم تحقق ثابتوی او همدغه چه مصطفی علیه السلام وویل اَلدُّنيَا سَاعَةٌ رشتیا کوی په تحقه صالح کبن د عارف ربانی علی سرور لودی اشخاص دی په دا غزل ځنی را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیاله می نوش کړه بیجا زکی | دحق نور و بینم پس نو دا یاز کی
در ست وطن راته دریاب شو بی دیدن | دید می منشی مگر خدای می سبب ساز کی
که زه می شم هم للوړ کړم سر پور ته | ناګهان چه می دلبر پورته آواز کی
لا می سر غوڅ ه د رقیب په تیره تیغ ه‌ | هم به ځم که ما دلبر غوښتنه په نهر دناز کی
زه و یار ملا ما ناست وی ولد بله | پر غمازد باری کا بنی د غم ساز کی
ګران بلیلون به د سخو مینو ویند | چه تل ناست وی په زیارت کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بی حساب
پاک الله د صورت نقش بی مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دي غفرالله لهم

ذکر د اشنای بزم ګران ملا باز توخی ملا باز توخی په الغزکښې اوسی او په اصناف د اشعارو کښې استاد دی غزل او رباعي وایي او د شاعرانو انبار دی او زما په محمد هوتک یم همراز دی ملا چه قندهار ته راسی زموږ مجلس پیتو دوی او یاران دده له لطافت د طبع ممنون ملا باز مبادی د علومو لوستي او په فقه شریف کښې تیار دی له منطق او حکمت لولی او خپلو شاګردانو ته درس ورکوی د محمد په ابتدا د ځوانۍ تللی و او پښتو د ښتان ی له استادانو لوست کړی

لطیفه

ملا له ملاته ملا باز راغی او په قندهار کښې زما میلمه سو دستی ما چرګ حلال کا او طعام می تیار په دسترخوان راغی ملا باز سبی شعر و وایه

شعر

پر لوړ و دی ګرځی	د باز بر ضه یو چیچی دی
د باز ښکار ږوی د مرغتو	او سی می بس با پینکی وړی دی

ما ژر جغه سیږي دی هم حلال کا او د میلمه میلمستیا تر می پوخ کا دا هم له

ده په ملو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله

راسه پر څنګ راسه لیلی تر می نژدې سه لدل ... بیمدنرځی چه می وند نجمی پچو به زړه نګوی

راسه پر څنګ راسه لیلی ولی لماکړی بلیتون ... د استا لعمد نه زړګی دی پسر د وینو کلګون

که هر څو تښتم نه پریږدی می ستا د عشق شو انحون ... زه نخلاصیږم لعنا زیدلیږد نه پتیں

راسه پر څنګ راسه لیلی چه دی پر زړه کم ملهم ... د استا په عشق کی می ترشا کا د دنیا داره غم

حساب کتاب مجالس می واړه کا ستا مینی برهم ... لا ر و ر ز ر نسته چه د کښینوم درڅو یکو ګل

راسه پر څنګ راسه لیلی چه دی پر زړه کم یوری ... کجل د روانخلد واری سترګی بدژدهم تری

لیدل به ستا د مخ کوم اندیښنی نکم یوری ... پکار می ندی ستا بی مخ د جنت زیری ګل

راسه پر څنګ راسه لیلی چه سره وکړو خوالد ... پر تا مین یم بی له تا می نشته هیڅ اندیښنه

زه د غره باز د هم نا بندی کړمه قفس کی پر ځند

یو وار می خلاص که چه بیا زده کړم دوز خیر و ل

ذکر د افضل السلاطین ظل الله فی العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بالم خیل مرتان د مغفور جنت مکان حاجی
میرخان زوی دی چه اوس هم اسی کښی پادشاهی د اوښتانه ی پیوری آ
پادشاه عالم پناه په ۵ په ۲۳ د ربیع الاول په سنه ۱۱۲۴ هجری پیری کښی د کلات

پیدا سو هغه وقت حاجی میرخان د بیت الله او د اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی و
او له اعلم علما ملا یار محمد هوتک ځخه ئی درس ولوست او تر دوولسو علو پوری د عمری
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کی له ډیلاری مصالح
د امور نزده کړل او په جنت مکان حاجی میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجری په قندهار کښی وفات سو پادشاه ظل الله ثور لس کلن و او د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجی میرخان ورور و پسله مرگ د ورور په قندهار کښی
مشر سو خو داوس رعایت ئی کم کا ځو په سنه ۱۱۲۹ هجری د شپی د ناریخ له قصر له
بام خطا سو او راولوید مړ سو د خپل عم تر مرگ وروسته میر محمود په قندهار کښی
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوای لښکر وکا په سنه ۱۱۳۵ هجری چه د
اصفهان د ضبط د پاره ولاړ په قندهار کښی خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهی تر غزنی شاه حسین ته ور کړله او د لعه لو غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهی ومانه او خطبه او سکه ئی په نامه مبارک
جاری سوه شاه حسین ادام الله دولته ډیر زور او مشهور پادشاه دی د رعایا
په دادرسی او د دادخواهانو فریاد اوری د ظالمانو لاس کوتاه دی او رعیت آرام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه عالم پناه دربار کښې تل علما او صالحان لاړلي افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پادشاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښې ی کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم د دی عصر چه د پادشاه ظل الله تر ظل لاندی ژوند کا د قندهار د جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ی کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پادشاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پادشاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښې استاد دی
او ګډه ستد زعفرانی ی په حکمت او طب کښې کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړه
پادشاه ظل الله شاه حسین په څنګ کښې مړینی دی او په ښو لو د ځما لکو کښې ګرندی د
غلجو طوایفو ترغزنی پوری د ده پادشاهی ده او په ابدالیو کی تر سیستانه او هرات
حکم کا په ۱۱۳۸ سنه هجری شاه حسین لښکر د کا او د بهادر خان په سالاری ی
د شال او بوری ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ سنه په څلور پادشاه ظل الله تر
ډیره جات فتح کړل او تر ګومل ی ضبط کړل او س په دغو ټولو ځایو کښې د ده سکه چه
ده او حکم ی ساری پادشاه عالم پناه په دارګه کښې د قندهار سخه قصر چه تاریخ با...

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلند تیږه په ورځ دربار کا پکتب خانه کښی او په مجلس کښی علما جمع کیږی او شعرا او فضلا لیتو لوی زه محمد هوتک کاتب د دی کتاب هم په دی مجلس کی یم او پادشاه ظل الله اشعار او ابیات پښتو کا او هم او کتاب د دیوان ی مرتب سوی دی کله په پښتو اشعار وایی او کله فارسی نثر هم میل کا او ~~کتاب د دیوان~~ استاد العلما ملایار محمد قندی قرات کا په سهو سقم ی زایل کا او د پادشاه په اشعار وکښی لږ سهو لیده شی او علمای لیتول په بلاغت او فصاحت قایل دی او سماع ته مایل هسی وایی محمد کاتب د دی کتاب چه یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښی مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناګاه احوال راسو چه قاصد راغلی دی او پیغام ی لیری چه ای راوړی ملا زعفران د بانډی د ورانی یو ګری پس بیرته مجلس ته راغی او زیری د فتح د شال او د بوب ی وکا او دا بیتونه ی عرض کړل

بیت

صین پادشاه د ستاسی ندا د کوری دا زیری ی راوړی دی حضور ته	چه ی فتح په بنګرو بوب و شال کا نو زعفران انعام بر سر زعفرانی شال کا

شاه عالم پناه تر زعفرانی شال ورکا او په دغه مجلس ی لیتول حاضرینو ته شالونه وښندل او پادشاه په انعام سرلبند سول هسی وایی محمد کاتب د دی کتاب چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه جهان پناه اشعار ډیر دی او دیوان د دل خوږ دی دلته یو غزل نقل کوم چه د
مجموعه د کلام امول معلوم کلام خان خوښ

غزل شاه حسین دامت سلطنته

بلیاندی د غمو پیچاو مجبور کړی یم
په تیارو کی د هجران ی تا دور کړم

بیلیاندی می ښئ او شکلی د خپری کړی
ستا د فکر په گرداب کښی تل عبور کړم

د فراق پیری می مبعوث و مری تر
په جهان کښی رسوا که منصور کړم

د وصال دی ایام نا یاد یم د دهری
د بلیو فکر په زړه کښی ناصبور کړم

د باهو عشق می خوږ پیچگر کښی
غمازانو په غمزو نظرو مجبور کړم

خلق یاد زما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت هسی مشهور کړم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان — سی روایت کار زما تر بو رحمت منوک
چه په سنه ۱۱۳۰ هجری پیښور ته نقل وسم ، هلته می پخپیر کښی محمد یونس خان شاعر
شیوا بیان ولید او د ده اشعار می سماع کړل محمد یونس په د غند ... لیو یرش ... تو ان و
او په قوم موسی خیل و چه پلار ئی نور محمد خان له موسی خیلو شیو نه دکسی دا بیه سرداد علم

وه پېښور کښې اوسېده د محمد یونس په پېښور کښې علمونه اوکتل او ونه لوستل او په هغه وقت چه عبدالرحمان بابا ژوندی وو د هغه شاګرد سو او د شعر دیوان ئې جوړ کا چه ډېر ښکلی دی. د پېښور کښې معروف سو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرین ئې په کښې پرېږده ډېره اوسي او کړ خوټول عالم او ښاغر ده کړه وړه ئې ډېر قدر ئې کا او په عزت داری او میلمه نوازی کښې همت کا رحمت هوتک حکایت کا چه محمد یونس په ځینو ورځو کښې ډېر باقدر کریم او ډېره ورځ ئې ماته وېل چه یو ورځ ښه ډوډۍ ... ونه په ... ئې زما عزت وکا او ډېره ورځ ئې د اشعارو ... ل د هغه دوه غزل رحمت دده له دیوان ماته راوړل چه په دې کتاب کښې ئې بت ... خدای تعالی د محمد یونس خان ژوندی او معزز و لری

غزل

... ذو ... بېښه باندې سر چا	کله به ما مونده شیرین وصل د دلبر چا
... بت ئې شاته حسن روزی شوی	په دا حسن بلیه شمس و قمر ...
... پلډه مې ځیل مهر رهبر شوی	را کاوه به د دلبر د نور خبر چا
... استاد ز نفو بوی تر مشام شوی	دوباره به یاد دوال مشکو عنبر چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پو وصال لیس خو نه به نسترگو وویې | په آسمان ځل بیا سوند لمر چیا
بیا بیسته لیلی به منمومې پکور بش | څو جدا له مجنون نشي له بر یا
جدایي بې حق ورته ځ له کله پیره | چه تو شلی د وصال شمه د شمر چیا

ولرم تدی کار وسپاره یونس
مقصود د هغه دی مینه لی په هنر چیا

غزل وله ایضاً الطاف اسد عمر

شیرین یار ځکه د دوا په سترلو تود دی | چه نه نور د ستر لو نه بد لور دی
په دنیا کښ چه بنیاد د اشنایی ده | بی هغه د جدایی په وزی په ور
واویلا د عاشق له پیره مسحره | لیونی عاشق ایزار ته پیدا ور دی
که بیدرد تنا نظر زبان د کوم دی | تنا د حسن خبر ملی لور لیو دی
د محنت جوری د دروند و باندی کښیښنو | خوار عاشق تر درانه بار باندی شمو دی
بادی بیم د نخه و اورد ته نرمیږی | هغه څوک چه ستا د عشق پر برق سوزی
چه د عشق څراغ ی نوی بکوګل کښ | هغه به له مرده لوی ګور دی

زه یونس چه ستا په مینه کښ رسوا شوم
اوس په بیا ته جار واته راته بیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معیاته بانم یوسف

څو چې نیم شپې [illegible] [illegible] دیونس غمگی [illegible] حرام شد

د [illegible] سر [illegible] محمد گل مسعود یې روایت کا رحمت بوتله چې په دوران

د سفر [illegible] محمد [illegible] مسعود زوی محمد د ویل سوچه پوه شا [illegible] او سر

[illegible] بدی ویلی او د یوه بدله د دوو ځوی رحمت تر بوره راغلی کا چه ولاړی کا به

بدله

چې [illegible] په نیمه شپه [illegible] بیل شو | اور [illegible] بل شو

[illegible] زوی غم لمانځه [illegible] بل شو | اور باندې بل شو

[illegible] [illegible] | سوی په اور [illegible]

د بیته [illegible] سورا [illegible] مرض [illegible] شو | اور باندې بل شو

[illegible] بنایست [illegible] | وریت دی باد [illegible]

د اسې [illegible] تا پور [illegible] غمل شو | اور باندې بل شو

[illegible] خدا [illegible] محمد گل [illegible] | تا [illegible] تل [illegible]

[illegible] په او [illegible] الله [illegible] شو | اور باندې بل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شعر الزمان عبدالقادر خان ختک   چه د خوشحال خان ختک زوی دی نواب محمد افضل په
هسی روایت کا چه د خوشحال خان ختک تر مرگ پس عبدالقادر خان په سنه ۱۱۰۳ هجری کابل ته
لیږل شوی و چه د جهلو د قوم محمد الابل تدراغلی او دغا رواخلو د تیراه لو خړی ی و بلکښ
پرخوا کولی وای چه عبدالقادر خان ختک او کرندی خان و د خوشحال خان ی تابع وو او د دوی
تر ... په سنه ۱۰۶۲ هجری ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و اوس چه د غه کتاب لوم ما ته
نه دی ښکاره چه دا افغان به وفات شوی وی لدینه خو هسی ښکاري چه وفات سوی بوی خدای چه
اوس ی چا د ژوندانه خبر ندی راکړی لدیه معلومیږی خدای دی د جنت سیی وامی په
عبدالقادر خان په هندوستان کښی هم عمروند تیر کړه او ملته په نقشبندیه طریقت کښی د
سو متعبد او پارسا سړی و پیچانی ومشر توب کښی انصاف کا او د خدای به ی ترس ل
عبدالقادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصه ی په سنه ۱۱۱۲ هجری نظم
تصنیف نامه ی هم په پښتو کښلی او د شیخ مصلح الدین سعدی گلستان ی په پښتو راوړی
په سنه ۱۱۱۵ ی یو بل کتاب نظم کا چه نوم ی دی حدیقه ختک د غه کتاب ما په سنه ۱۱۳۰
هجری له صدر الزمان بهادر خان و بید چه د مولف په لاس خط و بهادر خان دامت شوکه
هسی روایت کا چه په دیره ما د غه کتاب وموند چه دیو ختک بخپل کښی و نقل کا
چه عبدالقادر خان له طریقت نقشبندیه کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ی کا او د هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رشادی کا شیخ رحمانی سعدی لاهوری پخلا فت تاکلی و د عبدالقادر خان شوروند دیر
دی نواب محمد انور د ده سلی غزلوند لکابل راوړل اوس زه دلته لحد یقه ختک تحفه دده
یو څو شوروند نقل کا ندم

غزل

دریغ لوز غموند لیری شولد د ل | یکښی غم د خیل اشنا وی تل تل
شبنم وصل د ګل یا موندہ خاموش شو | تری محروم شوه په شور کا ندی بلبل
بند په زبه د قلم شوه په مجلس کښی | شمع تا په د خپل سوز قصد وی
عاشق هیڅ ندو خبر د مشق لسوز | د البنه یری معشوقی ولګول
فانوس په پرده څراغ عدد پټیږی | کری مخ په پلو پټ و ما لیدل
یا تسم د پروانه په څی ګان وسو | شمع او ریه تنذی بل کړ ګرزیدل

درستد شیدد پیار و عبد القادر کی
قد بی غمه یه یا لک باندی تحمل

غزل ولد ایضاً

شد خوش د پادشاهی تخت ختلو | همیشدی غم کوه د پر یو تلو
هر می اوس کړی پیغلو وری ردی | غافل مشد د دیو سترګو د وتلو
پیشدی همیشه دل آزاری وی | د غو محزن نوی د کتلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندنی کړی په زر دوزو جامو کبر | چه غاړی یې د حق د ا سب
داجل د سوره تاحت نا ابهانی دی | چه هیڅ کو نه تمیزی سو

هغه زړه عبدالله در چه مرده وی
یکو کل د ننه نه دی د سا تلو

ومن رباعیاته

وقت دخزان و ومې لیدلې | یو څو بلبلې چه ترې پر لې
خوارې خستروی ویمې تړای | چه بې ګلونو و یا ئیب تړ

ذکر د صدر الاکابر دوران بهادر خان ادام الله بقاه پدی دوران یقینه مشهور دی په بهادری او توریالیوالی معروف د پادشاه ظل الله ... او دبنګروسا دشال او د وب کلاوی یې فتح کا او دیری یې ضبط کا د بری سمندی یې خواتر بیده کا هغه خای اخلی او بری یې لا ازل په سرحد دی یقینه پر کښی تمام خلق بیری او محتاجان او فقراء یې په کرم او سخاوت تاپره دی د جود لاس یې زر بخش دی هر کله د غریبانو دستګیری کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین یې په خطاب کا او عوام یې په امیر الامرا یادکا خان عالیشان په علوم کښی عالم دی او په اشعار بی نظیر شعرا او علماء په لاس د کرم پالی او هیڅکله یې مجلس له لطیفو خالی نه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عملدبنی په دوران طاق دی او پابند نه په علما، تد حاتم دی چه لسوڅ راضی علماء او شوا سیلمه کا او دوی تد بند نی وه خالق تعالی د داکریم دوران او حاتم زمان تر ډیره ژوندی، ساتی آمین یارب العالمین بسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک عفر الله ذنوبه وستر عیوبه چه خان عالی مکان دوی کتاب دپاره لیکلو اشعارو مانه نیوه بدلدراکه چه د نقدی غنت کوم چه کتاب لد ذکر خیر دوی حاتم زمان خالی نوی او هر څوک چه وی ولولی د عاقبه وکا هغه بدلد داده

بدلد

بیلتون د زور دی تر لیمو می سهار سم څاڅی | لکه شبنم څاڅی

دا مرو یاقوت می یلمن کښ ستا په غم څاڅی | په غم الهم څاڅی

گورد لیلی باران داو بنوستا په چم څاڅی | څڅکه پر چم څاڅی

راغلد لیلی په شینکی خال څڅا په گلو کوی | په سرو ښګلو کوی

سهار چه وزی سیل کا باغ په بلبلو کوی | گل په اوربلو کوی

ملالی سترګی ی کا قد په وېر ژړلو کوی | زیب په کجلو کوی

دژوبل دزړه وینې په هر ګړی هر دم څاڅی | لکه شبنم څاڅی

منګلی نجلی د باغ یلو ر محمد نڅا مه کوه | عاشق رسوا مکوه

وریت سوی زړه می دی مین پوری خندا مکوه | راشه جفا مکوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یم پتنګ تري ډېوه ما جلبلا مه کوه | نورظلم بیا مه کوه
یم ستا د عشق لیونی پر ما ما تم شا ځې | غم او الم شا ځې

ذکر د شاعر حقیق ملا محمد صدیق پوپلزی

په ارغسان کې اوسی د یار محمد پوپلزي زوی دی او د دې زمانې ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف و نحوی پر ملا محمد نور برېڅ ویلي دی په فقه او منطق هم پوهیږی کله چه قندهار ته راسی کاتب الحروف ئی وینی او مجلس ورسره کا عشق ځوان دی او زړه یې لدلاسه ایستلی یځیل محبوب لیسی ژاړي زاري کا ګریاني کا در دمن زړه لري او سترګی داوښکو ډکې لري مینې هسې په ادرسوی دی چه لکوره کملي ورکـ وی سوزناکی بدبی لولی او کله چه د ډ رندا نو په ډله کښېنی مجلس ژړوی او محجمن زړونه یځیلو نارو غلبلو سوځي زمانه د ده پر ځوانی افسوس ښه کا او عشق ئی جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایی او د زړه درد په سوده کوی یوه ورځ د کاتب الحروف پلو ر کښېنو او ما ئی د حال پوښتنه کوله د زړه یځو اله کښېوت ژړل ئی او دا بدله ئی بالبداهه وویله

بدله

لکه بلبل چه بېلېد ګل د یل ارمان نلری | هسې یې یاده بلد هېلید عاشقان نلری
چه ژړا کاندم بېلتیاره یل مطلب نلرم | چه هسې سو ریمه په یو یل سبب نلرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره نور څه نغواړم هم نور مطلب نلرم — په څوک مین سي بې له یاره بل ارمان نلري
تر تا په ځان قربانوم دا ای نیازمنده یار — تل دې څموند ګلو مدا ای نیازمنده یار
لسترګو ادېښې توتیو مدا ای نیازمنده یار — زړه مې بې تا په یو ساعت د صبر او توان نلري
که ته مې وژنې که پرېږدې اختیار خو تا لره دی — غم د پیدا ئندې بلچا لره خاص ما لره دی
زړه له دراغلی دی میلمه سبا بېګا لره دی — دزړه لکور څخه تنګ په هیڅ هیڅ شان نلري

ذکر د برګزیده سبحانی ملا پیر محمد میاجي ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور

زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړې ده او ملا پیر محمد لخلد
بیلار[۱] عنیض و موند د علیین مکان حاجي میرخان سره پېژګوینې ملګری وه د شاه ظل الله
ورور شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم ئې ملګری و خو بخت
اولد الانفاس میمون ئې استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب
مذهب ته رابولي نقل کا چه په اصفهان کښې میاجي صاحب له روافضو سره مباحثې کا
او په دلایلو علمي دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه په اصفهان کښې دی هم
ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ئې لقب کا میاجي صاحب بعلم اخلاق
کښې یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ئې نوم دی او بېا هم کتاب د عقایدو او
اخلاقو بیان کا په بل کتاب هم لرینه چه القرایض في رد الروافض ئې نوم دی او بل

۱ دفن

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانی الطرایق کښی دا حکایت کښلی دی چه زه ی له هغه کتاب دلته ثبت کاندم چه په دی کتاب کښی یادګار وی

حکایت

شیخ متی چه خلیلی و　　دی له آره لوی ولی و

یو ورځ روان پرلار و　　لوی ښختن په استغفار و

کړه ذکر د غفار　　یو شپه لنو اوزګار

پردی لاروی تیروګتی　　لاری محکی وی په تیتی

دیری ښی راغی رودار　　چه ی صافه کړله لاس

یو دهقان به آبیاری کړه　　شپه په شپه به ی خواری کړه

ده به لید یتوره شپه　　شیخ متی په زیار اخته

لا صفه به بیزار و　　بتوله شپه به هم بیدار و

یو وشپه راته یار سو　　شیخ متی ته په ګفتار سو

ای د خدای رویدار شه کړی　　د ومره زور زحمت پر ځه کړی

ته بادار یی د ویالو　　ته قدوه د صالحانو

شا د دخاوری سر زردی　　د هر چا کحل البصر دی

پیشو ښویی تر بیخواب　　په زحمت په اضطراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکوی دلاری گمتی | پہ دی مخاور وشہ دی گمتی
داسی دوی شیخ متی | دمولا لعشق مستی
پہ خدمت دخلق الله | یو گړی پہ یوہ ساه

تر ہر شہ بہتر دی وروره
زده کړه دا خبره گوره

ذکر د شاعر خوږ گفتار الہیار افریدی عبدالعزیز کاکړ ہسی روایت کا چہ دا شاعر پہ پوری کښی اوسی اوس د تخلو پښتنو کالو پیچر دی دیوان د شعر لری کلامی شیرین دی لکہ عسل ماندی عبدالعزیز کاکړ دغہ غزل را کا پہ دی کتاب کښی ثبت سی

غزل

چہ ستا پښم کښی بندیوان یم را بہر بہ نشم | د بلیتون او ښی تو یو ھد بی پر بہر بہ نشم
ب دی لتار دعشق لښم کړه چہ زما حال ووینی | شنه بی بر وندعشق دی هیچ پر بہر بہ نشم
مردی پروت یم د گدا بخیر نظر نکوی | کہ مرمہ ہیم بی بیا زیاره ستا نظر بہ نشم
اوردی دمینی راندبل کا سینہ ورپت دکړ مہ | ستا دوصال پہ را او بوسو بہ سوی خیگر بہ نشم
کہ جفا کاندی کہ وفا پروت دی و در تہ بیہ | ستا لہ دلبار خبہ مخ نکړم پہ بل در بہ نشم

الہیار و لہ ودی پہ دلبار نظر دی غواړی یاللی
کہ می ہر څو ربتی شړی از و پہ حذر بہ نشم

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر صدر دوران بابوجان بابی

دکرم خان بابی زوی دی چه پر الغز کښې
اوسیدی هغه وقت چه حاجی میرخان علیین مکان لقندهار کښې د ظالمانو لښکر مات کا او
گرگین خان ئی واژه بابوجان بابی ار کلات دیر غښتلی راوستل اولا ماشوری د
قندهار ښار حصار دینو او هغه وقت چه ئی گرگین خان مړ کا نو ئی پر کلات کښې د حاجی میرخان
د نوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف چه په کال ۱۱۳۴ هجری چه شاه محمود پادشاه
د پادشاه دوران شاه حسین ور زور لښکر وکاوده او اصفهان ته ئی دیر غل غزمیت وکا
بابوجان بابی سره او خپلو غښتلیو ځوانانو چه دری ورځ قندهار هوتک او توخی او ترکی او
غنی الکاخیل راغلل قندهار ته او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان ته په جنگو کښې بابوجان
بابی هسی میړانه وکا چه رستم دوران ئی هیر کا بابوجان د میاجی صاحب شاگرد
مرید و او په سنه ۱۱۲۹ هجری ئی په مثنوی د شها او گلان بغه قصه نظم کړه چه
پښتانه ئی نقل کا په مجلسو کښې د اکتاب مقصص العاشقین نومیږی او سفارسمند مشو
ري په دغه کتاب کښې د عشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی تورپالی دی || چه پر هر ځای ئی بری دی
د عشق اور هسی سوزان دی || چه سوځلی ئی جهان دی
زړه بی عشقه کله زړه دی || چه بی عشقه زړه د مړه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ندی عشق پدیوه رنګ — کله صلح ګهی جنګ
پښتانه کا ندی مثل — چه دی خوږه تر شات عسل
چه بې عشقه سر کړه دی — تش بې مغز یو لاډو دی
زړه بې عشق پکار نه دی — هم هر زړه سزاوار نه دی
چه د عشق و کا خبری — کړی یغوږ به داهر غوری

دیاکا لو عشق سزادی

امانت داد مولا دی

کرد افصح دوران ریدی خان مهمند ریدی خان زوی دی د غیاث خان او د مسعود خان مهمند لمسی دی چه کلی د مهمند ی پیاهد بالاسی غیاث خان د حاجی میرخان علیین مکان همراز او ملګری و او ریدی خان اوس تکړه سړی او د آشنا یانو همباز او د عصار شاعر دی دی پادشاه ظل الله یی کښی عزت کړی او د شوکت او عزت خاوند دی پر آشنا یانو مهربان دی او د کاتب الحروف مخلص دی اشعار ئی خواږه دی او د بلاغت علوم ئی لوستی دی پر فقه او تفسیر او صرف و نحو کښی هم ښه او پوره لوست کړی چه طالبانو ی حل د مشکلاتو و کړی کاریدی خان په

۱۱۳۶ سنه اصفهان ته ورلاړ او هلته ی د شاه محمود سره صحبتونه و کا بیا قندهار ته راغی دیو کتاب ی پشرح د حال او جنګو د حاجی میرخان او شاه محمود و کښلی دا کتاب

شور

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور زره بیتونه دي لومړی دی محمود نامه کله چه ی د پادشاه ظل الله پنځ کښ
ولوسته زر طلا وي صله و مونږ له دی طبع کښی هم جواد بیت پروت دی په سعد
صلدی پیسو څو ورځی پر یارانو او آشنا یانو نثار کړه او ربیدي خان غزل او مثنوی
او رباعی پنځل دیوان کښ لري او محمود نامه ی هم خوږه کتاب دی په اکثر پښتانه
ی پیجلو کښی لولی دګرګین خان ګرجی دوژللو قصه او د اصفهان دفتوح تو نقلوند
لمتول پکښی ستاد هم وایي محمد کاتب الحروف په ماله ربیدي خان هم درخواست وکا
چه په دی کتاب کښی د محمود نامی څخه ډیره برخه ثبت کاندم ربیدي خان هم ما ته
د کتاب یو باب را کا چه دګرګین خان د وژلو قصه ده او هغه ما د لته ولیکل بتوفیق الله تعالی

مثنوی نقل له محمود نامه څخه دی

په بیان د وژلو دګرګین خان او مدح وصفت د حاجی میرخان علیین مکان

اوس به وړ ناته حکایت کړم د بنو
خوږه روایت دګرګین خان د وژلو

په میرخان تللی اصفهان ته وو نه
څه ی ملکی د پاک سبحان ته ووند

پاچا ته یی عرض کړ تمول احوال د پښتون
دګرګین ظلم بد احوال د پښتون

پاچا ویل زه نوای کولای چاره
دګرګین خان ظلم ستم دپاره

کله ی معزول کړم قندهار به پرېږدی
جور و ستم او ظلم ښار ته پرېږدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

گرگین خو گرگ دی گرگ خو ظلم کوی
وینی تو وینه هم پیو ند خیری

زه هم مخالف یم چه بد تحکم گرگین
نا مسلمان دی ارمنی دی بیدین

نه چه اسلام کی لحاظ پابند گنهیز
نه نصرانی نه له عیسی بیر نید

بیر یم زه چه خدای کری قهر بکاره
د سلطنت بیر نا کوم سی تباه

میرخان ویل ای حسین پاچا وگوره
حال د حاکم او رعایا وگوره

گرگ دا ایله کړ پر رمه سو شبان
جور و ستم کا نه ی بیحد گرگین خان

موږ له طاقت نسته چه کړو بغاوتی
صبر پر ظلم د ظالم ارمنی

دا شلورم واردی راغم سلطان
عرض د ظالم له لاسه کړم سلطان

کډ یا پاچا نکری داد خواهی د مظلوم
ظالم حاکم کا ظلم دیر په محکوم

جور چه د بیرسی سلطنت سی برباد
د ظلم قصر پیښا بی بنیاد

عو بید الملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام
کډ وکړ یاداد نوی پاچا بر پیرانام

مگر ظالم نو نسی کړای سلطنت
خالق رحیم دی ورکوی خلافت

پاچا قد چه زړه ی وی پیهرو دان
د خدای عیال ګڼی پر مخکد انسان

سلطان واوره پښی غوږ داو پنا
مکړه ستم د خلق الله بیهر پاچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستمګارو پای به راشي وي خراب
د ظلم اوري کا پخپله تراب

د مظلوم آه د اسې کاري دي ګوره
چه اوري ئې سخي د ظالم تکوره

ملبې به بلې کا د ظلم پکور
څو له به کاندي بېنوا پړی اور

بیا یې ظالم چه رحم د کا پېڅان
په ظالم خوار نکړي خپل ځان او جهان

سلطان ګوره پر ځان رحم وکړه
خپل کلي کور چه جور مه دوړانغوه

یا پیا قدمي دنیا وکړه میر خان
خو غوږ ئې مه دا اورېده وله ئې ځان

ګرګین ئې پر لېښو قندهار کي ظالم
نیئ کړ دفع لاس دده له عالم

ګرګ ئې شپانه کا چه کړي خوار رعیت
د ګرګ پخپر خپري په ظلم دوحشت

میر خان خو لېږي ولاړ حجاز له چه کړي
رسول د خدای ته پر زاري داد خواهي

داد خواهي د میرخان په حضور د سید الانس والجان

ولاړ ئې د یثرب پیشرب کا فریاد
رسول د خدای ته چه سو قوم برباد

ستا پر امت راغی د ظلم دوران
واوره رسوله ددي قوم فغان

پښتون خو ستا پر نامه ځان کړي فدا
ای خیر الناس دواوره تدي ندا

وترغوره دوی ته د ظلم له لاسه
ګرګین ملنځ د پښتون وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا پیامبر دی کلمه ګوی پښتون   نه بسی بیځکه لتا ندرا ستون

زړګ وژوندون مو د اسلام دپاره   ستا د دربار ستا وسلام دپاره

مدد مو کړه هیر خیرالوری رسول   فخر کونین نورالهدی رسول

اوښکی می څاڅی پر دربار یم ولاړ   قوم مو پا ور د ظلم تولد لتاړ

یو ولد نظر وکړه پرمو به په سود یې   وظالمانو ته تر څو بدیو پیړ

ستا لطف و حسن د عشاق پر جهان   پر خراب زړه دی ستا پیمهر ودان

لدستا نظر نوی خراب مو پښتون   پا ور د ظلم تور کباب مو پښتون

راغلم لدلیری ستا دربار ته نبی   ته می شفیع مه خدای غفار ته نبی

په پر پښتون قوم نزل کا رحمت   کړی ی خوندی ناموس یخپل مرحمت

لاس د ظالمی لګریوان ته لنډ   ویح سی د ظلم دګند و خیرو ده لپ

ست شرعیت سی تبنګ ښمنځ د پښتون   ورک سی بیدا داوکم سی رنځ د پښتون

واسی دی سوال ولاړ د در ته سید   محتاج د تش ولږ نظر ته یمه

د قوم حال کړم در ته عرض یا ادب   ته ی باد ور د کل عجم او عرب

بلید تا ملری پښتون نوا الګر   ته ی ملهم د خوږ ورزړه د پیرهر

وترعوره زمونږ نام وناموس لدبیداد   کړه بی ناموسو ظالمانو بر باد

م

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر ئې دا پورته زمونږ حال وګوره | د ظالم ظلم بد احوال وګوره
ندی لتا شرم و حیا ستا ده نبی | نه شرم کا مونږ له عیسی ارمنی

عرض می د حال وکا وتا ته پیشوا
بل څوک مو نشته ده خوا لګر به نیا

خوب لیدل د حاجی میرخان چه د پند طبیعت کښی او زیری د نجات له ظلم

چه میرخان هم عرض کا حال د ظلم | هغه شپه ئې مات شو توره دال د ظلم
میرخان ئې خوب ولید صدیق اکبر | چه ورسره حضرت فاروق و عمر
وی ای مسکین زیری در ته غم ملکوه | قوم د خلاص شو کوره ماتم مکوه
ولا پیدا قوم ته د زیری کړه زر | چه د ظالم شو کم نقصان او ضرر
په پښتون به خدای له ظالم آزاد | نه به سی ننګ او ناموس ئې برباد
خدای به دا قوم کا بیرحم ودان | قوم به ئې وینه مچا به پر جهان
ټول به د خدای به بندګی کوي لوی | ځول بچی ئې کا مدرسه تعلیم ورکوي
کلمه د خدای به وی جاری پا فوا | ور کوی دوی به پردی لاره کی [illegible]
ځوی طره وی د اسلام به بګړی | نه لیبی ورک نوم د دی قوم لښکری

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری او ریدل د میرخان او فتوا اخستل له علماو

ار زیری چه واورید میرصیب خان پیغام — خوښ سو د بیخو په بیتخلی کلام

بیا ئې پیدا کړل علما د حرم — مفتي قاضي او هم پېشوا د حرم

حال ئې د ظلم د ګرګین کا بیان — فتوا ئې وغوښته له دوی میرخان

ټول علما د دین فتوا ئې وکړه — هم ئې تحریر پرې انشا ئې وکړه

چه ظالم د ظلم رفع روا — په تیر په وی دی له اسلام سوا

حاجي میرخان راغی وطن ته بیا کال — قوم ئې ولیده ئې ظلم پایمال

په تدبیر کښیوت چه ناموس وساتي — تنګ د قوم کا په تینګه خوندی

مشران ئې ولیدل د قوم لیلا — وودوی ئې وی د حرم ماجرا

دعا او خوب او هم فتوا د عرب — قوم ئې کا د خان د بنو په طلب

ګرګین خبر سو چه میرخان تښکوي — وی کتله چه افغان تشکوی

ظلم ئې د ډیر کا پیر خوارانو د قوم — خان ئې کا ګرځ د غمخوارانو د قوم

سران ئې تر او ستل په صبر و په بند — نافقین ئې کړل په قوم سربند

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت د میرخان او قرآن کول د قوم او بیا وژل د ګرګین خان

حاجی میرخان وکا تدبیر مصلحت
پښتانه لتول سول په ناموس او په دین

مولو قرآن وکا په خان کاخوندی
له جور و ظلمه د ظالم ارمنی

سید آل ناصر او بابو جان وبابی
یل بادرخان و د بادرو لمسی

میاجی هم راغی د میرخان پکومک
یوسف را لتول کړ له د سیوری هوتک

عزیز لوزری د دلارام پهلوان
ګلخان بابړ د بل و نور بریڅ خان

راغی لفرو د الکو د جلدک
کاوی لواړانو د لښکر و کومک

بل یحیی خان بل ئی زوی محمد خان
لتول سره یو سول په کړی پر ګرګین خان

یونس کاکړ وکا یرغل په ګرګین
پښتنو بوه پر ګرجیانو ناوړین

ګرګین ئی مړ کا لتول کړ جی سوکستان
قوم کا خلاص لظلم و جور رغفار

قندهار و بیو حاجی میر په همت
قوم ی لتول کاورتی کړ نصیحت

په ظالم ومی او ملو موږ سوو آزاد
خالق دی نکا پښتون قوم برباد

پایمالی ظالم دی موږ یی لویکا لښکر
بیا یې په وساتو خانونه له شر

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفهان ډک واړ لښکرو د شاه — سبا به راشي پر رګونو سپاه
نه به پښتون پريږدي پر مخ د جهان — ورک به کا نوم ننګه نښان د افغان
دښمن قوي دي راشي کي اتفاق — ځان موچتو کي ليري کاندي نفاق
يقندهار کښ ي راټولکړل خانان — ټول له د قوم اختيار دار مشران
هر قوم ورکړله ځوانان توريالي — ټول وغښتلي ننګيالي جنګيالي
شل زره بچ سول پنځه کي د ښار — ګرده ولاړ و د مير خان پګفتار
مير خان انصاف کاو پښين زيري مشر — قوم ي وند لکه زوي او کشر
پېر داسي کار وکا حاجي ګرندي — د پښتو ناموس ي وکا خوندي
کال و يو سل نونس او زر پشمار — خلاص سو له ظلم د ګرګين قندهار
ذ ظلم پاي دي بې وران عالم — زړې له ظلمه څوک ودان عالم
ذ ظلم اوريچه بل بي سوځي جهان — يکښن کباب سي ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوي پر ځان نه پېږ بل
وين هر څوک سزا د خپل بد عمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بهیر ثم دا ملا صاحب لقوم بمیز او عالم او متورع سړی دی خلق ته د سبولار سبوو ندکا په سبو اوکښ اوسی او ملا بابو ته درس کا دده پلار ملا محمد فاضل هم سبند ملا و چه روضه ربانی کتاب ی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی چه محاسن الصلوة ی نوم دی او د لمانځه مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه دی پکښ کښلی دی دا یو څو بیتونه له هغه کتاب د لته را نقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه علم عاصیان دی | چه په فرض کښې کاهلان دی
چه فرض نه کاندی لقصد | دوی بی شکه کافران دی
چه وای کړم بی زده ی نوی | که طعام خوری حیوانان دی
علم فرض په هر سړی دی | چه فرض نه کا څه کسان دی
چه په قصد یو ملونځ قضا کا | په دوزخ کی ناستاندی
خدایه تا زه امان غواړم | له هغو چه فاجران دی

له هغو سره چی ګډ کا
چه خاصه ایمان ندارندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر جریاڼی د محمد علی جریاڼی زوی دی
پیښور د کانداری کا د ښکارپور سوداګری کړ، او هلته یې خوش طبع خوانان دی
طبع یې هزل ته مایل وه او کله کله به یې اشعار - هم وایی یکلو کاو همیشه کښې
د یاران سره اوسیدلی او هلته یې له ډېرو علماو څخه لوست وکا او علوم دینی
یې زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایي لري د کاڼی قامت لوړ ټانو مجلس کاوه
وی د یارانو سره خوش طبعي او ظرافت کا هسې وایی کاتب الحروف محمد هوتک چې
یوه ورځ یې یو یار د کاندهار چې لوم و د ... محمد عمر خان پیتوم لوڼ کاندی
په تقاضا د طبع لطیف لشاعرانو سره آشنایي کا او پخپله هم اشعار انشا کا محمد عمر خان
له محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایی محمد عمر وویل لس کال
د محمد طاهر سره مجلس او وینا یم خو هیڅ اثر د مجلس نلیدل کیږي او ندا الصحبة
موثر مصداق نښکاره کیږي په سبیل د هزل یې دا قطعه په مجلس کښې وویله

قطعه

وایی دا په صحبت کاندی | یو له بله ډېر اثر
پکلو دی مصاحب سوم | تا صحبت نکړ مه خر

محمد طاهر چه طبع ظرافت پسند لري او هسې نکات بند ادا کا هسې قطعه یې جواب انشا کا

قطعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دیار کا لګوره　　　منکر نشی دا شر
ته د محمد نه غد شی وی　　　اوس انسان سولی بشر

محمد عمر خان پلرانت له محمد طاهر پو سبتنه وکا چه ستا نوم طاهر دی خو مطهر نه دی

محمد طاهر هسی بیت ورواید　　　بیت

زه وګخان وته طاهر یم　　　خو وتا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای راز ملا محمد ایاز نیازی　د دنیا تارک دی او ډیره ریاضت کا او په طریقت کښی مریدی د میان عبد الحکیم قدس سره العزیز کړه هم یا اصل د قندهار د ښار ساکن دی مګر په میا شتو ورکړی لکوره او ریاضت کا او په حضور د بزرګانو حاضریږی او ګوښو کښی پیچ باد تېجنت وی نقل کا چه ملا محمد ایاز په شپو شپو ویښ وی او ډیره د ښتوا وغږوګرنه ذکر کاندی او د خپل پیر دستګیر پر مخ راسی ژړا کا او هسی ویناکا چه تا د مظاهرو د جمال او کمال محرم څکه نه شتم ملا محمد ایاز سبه آوازی او کا کله چه خپل اشعار یغنا سره لولی خلق ژړی وی او دیوان د اشعار وی ډیر متین دی او نکات عارفانه یکښی شته هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیغرو کښې گرځېدې او دغږو وحشي او خونخوار حیواناتو ده ته ضرر نه رسوی ملا
عبدالحکیم چه دده شاگرد دی هغه وایی چه څو میاشتي می استاد نراغی کور ته
او زه دده پیتلاپښ گرځیدم بیغرو کښې یو ځای می ولیدل د شرمښانو لوگله چه گرځي
او یو د هغه منگولي سر ایښی ما ځان پټ کا او بیغره کښې پنهان سوم چه شرمښان
ولاړل هغه ځای ته ورغلم او ولیدمي محمد ایاز وموند په پدراند خوب بیده و
او هغو وحشي حیواناتو هیڅ ضرر نه ورسولی بلکه ویښ سوی هم نه وماچه لنخوب
ویښ کا او واقعه می ورته بیان کا ده وویل هغه شپه چه د خدای په محبت ودان وی
د حیواناتو ځنې خبر نه ورایږی د حقیقي انسانیت مرتبه هغه ښکاره ده چه د حیوانیت
لاس هغه ته نه رسي او لکه نفس اماره چه د نفس مطمئنه څخه تښتي او فنا کیږی
هغسي هم د حیوانیت په درباب کښې لاهو مخلوقات د انسانیت مره څنگه نسی
کړای او لدیر تمدی تښتي ملا محمد ایاز د شعر خوند دیوان لری او ډیر هغه عارفانه
اشعاری پکښې جمع کړی دی چه زه یې د هغه یو څو رباعي په بیان د عارفانه نکاتو
رانقل کاندم

رباعي

زړه هغه دی چه لري د عرفان برخه | د هغه بند ده په دنیا د انسان برخه
هغه زړه چه نه لري هغه نه عرفان وی | وری په ژوند کښې د ناخبر حیوان برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وله

محبت د آب و خاک دی بی بنیاد | راسد څلری د دنیا خون آباد
کډ زړه سپین وی د خدای محبت | پر صحرا بدی بی کوره اوره بناد

وله

زړونه خوبن کړه دا بیکی ده درښتیا | مکره بیا باندی تیرنه پیجفا
د خدای کور موړا نوه پد ستمو | د خدای کور و گنده زړه چه وی صفا

وله

چه د خان پیغم اخته وی عاشق نه دی | هغه څوک د خدای دیني لایق نه دی
یا به خان یا به جانان کا پرستند | څوک چه خان ته نگاهیږي صادق نه دی

ذکر دلوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی دا عالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی
چه پقندهار کښې یې کښنه خواکښې اوسی او علوم مروجه یې لوستی دی فقه کښې استاد
او بیجا مع کانو کښې د جمعې پورځ وعظ کا نو یه واعظ مشهور سوی دی کله کله
پنځ لطبه کښې ځینې اشعار هم وایي چه یه قول نصیحت دی یو کتاب یې لیکلی دی چه نوم
یې دی تحفة الواعظ او په دی کتاب یې د تقوا او زهد وعظونه لیکلی او خلقو ته
یې امر په معروف او نهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پر ښتیا ډیلو مشهور دی او

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه اولو یا لوی هیڅ کښې هم د خدای امر ښکاره وایي او بې پروا نکوي پیر طریقت ګڼلی د میان نور محمد صاحب مرید دی او تدریس کا د احکامو فقه په قندهار کښې طالبان د علومو ئې له مجلس فیض موندی او په حلقه د تدریس ئې حاضروي دا وعظیه بدله ما را واخیستله او نقل مې کړه له تحفه واعظ نه چه مسلمانان ئې ولولي

بدله وعظیه

کم بخته مکړه پر دنیا د ونګوت | کړی زړه عزابهی د جنت ګلوت
کم بخته مه وړه یو ملیانه پر دنیا | وطن مو بل دی آخر ځو به پر ښتیا
هم به ښند بل سی اعلام په عقبا | تو له سره اور کې پامان تخالون
کم بخته مکوه حرام چه بد دی | چه کړې حرام سخه باطن کې دودی
اعمال ئې ناقبول په عقبا کې رد دی | په لویه ورځ به ئې وی تور مخون
کم بخته مکوه حرص قرار سره | تا د رب کوه صبور بیکار سره
تر ښند د دین وړه پیدی کار وبار سره | چه بې قوت بنی پیدا سو دون
کم بخته مخوړ د حرام پر لوری | خدای به دو تا نه په غضب وګوري
کډ بلانه په عواري بنایته بنی حوري | بې ځای مه ده بې پروا ئې لون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصر الدین خان اندړ. نصر الدین خان د محمد زمان خان زوی دی چه په زمانه کښې د پادشاه تیمور شاه حسین له غزنی راغی او قندهار ساکن شو پمقتضا د طبع صافی چند مدت د صدر دوران بها در خان ورسید او پیلک د ملازمانو د پادشاه ظل الله منسلک شو ځکه چه شجاعت او بهادری ئې په طینت کښې وه نو په دلبر وروړی د پادشاه او بها در خان عالیشان لخوا عزت ومونده او د مستقیم طبعانو سره آشنا شو نصر الدین خان اندړ پسند اشعار وائي او زمونږ د زمانې لموزونو تانو څخه ګڼل کیږي دیوان د اشعارو لري او نصر تخلص کا الحق چه نصر یزرم او بزم د نصر خاوند دی او دیارانو او موزونانو په منځ کښې مقبول په دی کتاب د ده یو د بدله په یادګار کا بشم چه نثر اند دده لیاد خالي نه وي

بدله د نصر الدین خان

د خوار عاشق ژړا مدام وی دا څکار دنیا | که وی په ټپه خوله همله غنځ ګی نغار دنیا

د خوار عاشق مدعا داده که ژړا کی نا | په ورشګاره خپله زیبا مخ دلربا کی نا

په چل وصال کئی خوشحال محبوبا کی نا | بلبل نغوری همه غدا امیدوار دنیا

د دی صینو یږه صدای بل کړه او روڼ دی | په ورلیښی دی خوار یده د یرغون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو به آرام په درسته شپه کا ندی خوبون دی | په مینانو هره شپه د غم ناتار دینا
د دی مینو پر زړه رب البني داغون دی | چه په ارمان د بنایسته زیبا محزون دی
نړ را ناو په نا رو یفر یا دون دی | هو چه عاشق سی د هغو کله قرار دینا
عاشقانو زړه مات کا نرغیب ینا | هو په شپه بانډی پتری کله چو پیښ ینا
په د وصال پا مید هر عاشق او سیږینا | کډی دا نو ی عاشق هر ساعت بیمار دینا
د مینانو وصال عین لوی اختر دینا | یو نوخوار نظر له ځیل بخته مرور دینا
د بلیتون اوردی چه په سوی در ست ځیگر دینا | هیڅ نجو پیښ ی د بلیتون کاری پار دینا

ذکر د برگزیده احد ملا نور محمد غلجی مشهور دی په غلجی او په غلجو کښی توخی دی د ملا یار محمد زوی دی او س په پښوا ی کښ او سی علوم شرعیه ویلی دی وتدریس کا په عمر ډیر بوخ سړی دی اتیا کلن او د قند هار پښا و کښی بیخه کاله د تا مدان عالیشان د حاجی میرخان دارتیبو او کرتیبو بنجو نو استاد او معلم دی تر د سرا پرده عصمت ی درس کا ملا نور محمد اشعار هم لری یو کتاب ی کښلی دی پنا مه نافع مسلمین او په دی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړی دی دا کتاب ی کښلی دی پنا مه د پادشاه ځمجاه شاه حسین او له معتبر دکتابو د فقه او اخلاق ی انتخاب کړی دی ملا نور محمد او س په پښوا ی کښی تدریس کا تلمذ شریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقه محمدیه او نور مروجه کتب په تدریس لولی
دا نظم د ده دی په نصیحت کښې مخمس

نظم د نصیحت

ته مومن ژوندی په دین سی زما یاره　　ته ژړا فریاد کوه په خشو کو کاره
استغفار ته توبه کوه د ګناه دپاره　　ته هم ځان ساته پناه غفار لباره

بیداری کړه په سهار کښې زما دلداره

نه و تا ته یو ویی کړم زما وروره　　په سهار بیداری کړه آخر و ګوره
ابد ته سی پچا نکښې یا په اوره　　چه ستا حال به په څه رنګ سی له ګوره

بیداری کړه په سهار کښې زما دلداره

په هر وقت له مسلمان دلداری کړه　　په دریمه شپه کښې ډیره بیداری کړه
هم پر خپل صورت و ژاړه هم زاری کړه　　د اخپل ځان لکه حباب ستری بیزاری کړه

بیداری کړه په سهار کښې زما دلداره

ته دروغ الا بلا مکړه دنیا کښ　　داد زیان دی زما جان په عقبا کښ
ستا ډیر سود دی درته وایم ثریا کښ　　ګناهونه خلاصی ډیر دی په دعا کښ

بیداری کړه په سهار کښې زما دلداره

ته د لغذای الحکمه مدغموده غاړه　　نیک اخلاق کړه ته طلب د بدخوی واره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفرقه کړه ضیل صورت کړه وچه نا پره | تر له خپو ې جوړ سوې ستن دیجاړه

بیداري کړه پسهار کښې زما دلداره

خدا امید کړه د رحمت ته ځما جان | د رحمت دروازه خلاصه ده جانان

هر سهار رحمت نازل سي له اسمان | مغفرت پسهار غواړه له رحمان

بیداري کړه پسهار کښې زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی دا شاعر په مجمع کښې د وفضلا سرامد دی او په ظرافت کښې هم یا حص د بوستان دی پلاري غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی په ماشومرکښې او سید ی عبداللطیف لکو ښځیوالی تعلیم شروع وکړه قرآن شریف ی حفظ کا او خدای چه طبع لطیف یی درلوده نو ځکه ډیر خوا به اشعار و وېل په شعر کښې طبع ظرافت ته مایله ده خو بیا هم هسې قصې او حکایتو د نظم کا چه اوریدونکي عبرت حاصل کا و پند و نصیحت دی په ظرافت کښې مفید درموند کا او هر کله مجلس دا شنا یا نو په ظرافت د ده مسرور وی کاتب الحروف کله کله دی وینې او اشعاري اروی او سي ذخلو پنځو کالو دی او سره دی په عمر یا پورخ دی خو د ځوانې سرتیکا او مجلسیان ی په صحبت نشاط بیا مومي پیجا مو کښې اشعار ارتجالاً لولې او قصې کا فقیر کاتب الحروف د غه یو قصه د ده یدی نظم انده کښې نقل کا په کتاب له ظرافت

هم خالي نوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقصد د سوی او داوبنی

عکوبه و منیسی یاراوز دا داوبنی او سوی مقصد سوه — څو را دیره څوبه سوه

یو سوی داوبنی اشنا سو — بیچده وی همراه سو

یاری به ئی کولد یو لد بلی یا را ند سوه — څو را څوبه د مقصد سوه

اوبنی وویل پیه سوی — ای زمایاره نیکخوی

بی تامی بنا دی منسته شپه او ورځ می بیابند سوه — څو را څوبه مقصد سوه

تول عمری صحبت کا — د سوی سری الفت کا

شیبه ی بیلیتون نکا یو لد بلی مرکد سوه — څو را څوبه مقصد سوه

سوی و داوبنی بکور کی — ژوندون ی پسرور کی

مقصد بری شروع کره هر سهار تو به غرمد سوه — څو را څوبه مقصد سوه

سوی تل سلید داوبنی و — دوستی کی دیر پیهوبنی

خپلوی سوه هسی تینگه پیه بر پری پیند بر مد سوه — څو را څوبه مقصد سوه

اوبنی هم عزت د سوی کا — ساتنی د ابروی کا

دیاره زیه دپاره بد مقبولد ند بلید سوه — څو را څوبه مقصد سوه

یو وورځ سوی یلمستیا کره — داوبنی دپاری داکره

خپلوان ی راجمع کره د سوی تولد سلید سوه — څو را څوبه مقصد سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبن راغی دسوی کور ته
یو غاری ولید پور ته

واتنګ په هغی شان ویچی نه ځای یوه ګونږه سوه
خورا خوږه وقصه سوه

راوړی ی خوا ره وه
یو څره وه لږ وانبد وه

واتعو له یه ی راوړ له د اوبن یوه ګوله سوه
خورا خوږه وقصه سوه

اوبن وږی ولاړ کور ته
ښخلی ی سو پور ته

سر یا نوی ځای نه درلودی نو له شرمنده سوه
خورا خوږه وقصه سوه

سویا نو تجبیت . کا
باسوی ملامت کا

ول شاو د اوبن څه دی په دوستی سره تو ده سوه
خورا خوږه وقصه سوه

په بسوی اشنا داوبن سی
باید په لږ پیهوبن سی

د اوبن د پاره بنایی په پیدا یو ماته سوه
خورا خوږه وقصه سوه

هر څوک په یارانی کا
په پیل کا پیلغانی کا

هر چا له مناسبه اشنایی او طریقه سوه
خورا خوږه وقصه سوه

په څوک مناسب کار کا
عبرت له ی ګفتار کا

له چل تغره سمد و هر چا پند راوړ ده سوه
خورا خوږه وقصه سوه

ه ه ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر درستم دوران سپه‌سالار عالی‌تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر

محمد هوتک له الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان د ابدال خان زوی او
باری زی ناصر دی چه پلاری او سیدی په د یله کښی چه دوازیخوا پسر یوځای
دی هغه وخت چه سلطان ملخی توخی استقلال وموند او له غزنی ترځلدک
ی حکومت کا نو باری زی د ابدال خان سره راغلل او په اتغری سکونت وکا
ابدالخان د عادل خان توخی سره په هغه وقت له بیګلربیګی سره د قندهار چه د
صفوی پادشاه لخوا د جنګوند و کړل او ندی پرینبو چه پر کلات حکومت وکا
سیدالخان په دیګرلی پلار زوی و لیسخاوت او شجاعت زبده د روزګار سو
او هغه وقت چه حاجی میرخان علیبین ملکان په قندهار کښی ګرګین خان بیګلربیګی
دوازده سیدال خان ناصر د پښتنو د لښکرو سپه‌سالار واو د ده توسلی وه علوم
مروجه لکه فقه تفسیر و فصاحت صرف و نحو او فارسی کتب چه د میرویس خان پر ژونه
ګکښی د صفوی لښکر د قندهار د خلقو انتقام ته راغلل نو سیدال خان ناصر
د حاجی میرخان لخوا د پښتنو سپه‌سالار واو توره ی د صفوی لښکر په ترخهاب
تیر و وژل پیدی لولو جنګو سیدالخان غالب او فاتح واو په دلاوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وکا په حاجي میرخان علیین مکان وفات سو نو سیدالخان عالیشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ی یرغل وکا د صفویانو په جنګو پرلتو لو
میدانو غالب او فاتح سو خو ی اصفهان فتح کا او د ښمنان ی مقهور د ک
نقل کا چه سیدال خان نامر په هغه وقت چه په جنګو ی ګرفتاری هم وه
او له حیص و بیص ی فراغ و اشعاری ویل او د عشق سند ی ما ی کښلی او س
چه په مهما تو د امور په اصفهان کښ بحث دی د شعر ویلو فرصت ی نسته
او ورځ ی تیریږی په هسی جنګو چه رستم هم ځنی ډار کا د سیدال خان
له اشعارو نه څخه د غه بدله بیخ زاند کښ کاږ م چه دا کتاب د ده له ذکر خالی
نوی او د دی خان عالیشان یاد ګار هم وی

بدله د سیدال خان عالی مکان

یار ماله بی ګرانسو + راتیر تر هغو لیها نسو
نو رنده ونیم پیتر لو + بهان قبول راته جانان سو

وی زلفی د اوږ دی کړی   پر مخ د را خپری کړی
سری اشرفی د په تندی باندی سپری کړی + ګرزی په باغ کښی ګلو نو کښی نخری کړی

په اور د و سوم یاره راته اور تا نه بوستان سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مین چه اشنایی مکا   شپیدو رنج به کړیا نی ځه

ننهی د ستمګاره خوشحال زړون بر نجی کا + لندی لړی دورځیو د بانو عشق کاری ؟

پرهار می ګوره ظلمه د دلبر د تیر نښان سو

مین پر لو یو غرو ځی   سرنو ر پد نیمو شپو ځی

وزی ار وطن وطن پرینږدی پرچیولوی + فریاد و زاری دکا ډیا و رین پدخلیلو ځی

وصال کی نصیب نسو لوره زړه ډک په ارمان سو

زاری و هم عالمه   د شپی تر صبحه مه

ناتوان د بلیتون یم یو ګړی نلرم دمه + بیتابی نفس نیتری راځی زما د زړه بند

نظر پر ما غریب کړه چه تا خون می ستا پیدا نسو

شبنم پر ګلو ښکاری   زما اښکی د اریتی زاری

خوناب ځی ستا لغمه زما په مخکی لاری لاری + تمام شپه لم تیره پتر ا پیاری زاری

ښکاره سوه چه مجنون یم لیونتوب می اوس بیا نسو

بوستان ښکلی زیبا دی   رنګین په اوښکو زما دی

د زړه پرهار ګلونه دی چه بلبل پتماشا دی + چمبیلی ته زړه وشا ودی ته دوایی ځیلا د

نشلی د بلبتون یم زه سید الامیر بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه اندی په بیان د هغو چه شعرونی ویلي دي

ذکر د عصمت بیاه نازو توخی   هسی نقل کا چه نازو د سلطان ملخی توخی لوروه
چه تولده په سنه ۱۰۶۱ هجری هغه ځای ته نزدی و چه تازی نومیږی سلطان ملخی
په هغه وقت د غزنی تر خلک د اقوامو مشر و او په استقلال ئی حکومت کا معارض
ورساری ئی ذر لود او نازو په کوچنی والی له میرمنو د پښتنو او سپین بږیرو علما وتحه لوست
وکا او میره مخی، ارتینزوده چه نا هیندی میرانی او شجاعت او سخاوت تدبیرات و
روایت دی له لقدر راوپا نو چه سلطان ملخی وسور غره ته نزدی په جنګ کښ ومړ
او حاجی عادل چه د نازو ورور و د پلار یا نتقام نه جنګ ته ولاړ کلا او کوری نازو
ته میرینو او په هغه وقت نازو تورو په پلا کړه او د جنګ لیوه ځو انانو سره ئی
کور او کلا له تاراک د دښمنانو وساتل ماته خپل پلار حکایت کا چه نازو انا
په میلمستیا او غریبانو مسافرانو چه پالنه معروفه ده او هر وقت چه په ژمی به د
مسافرانو قافلی راغلی د نازو په کلای اړول په سوه سوه میلمانه بهی روز ل
او دوی ته ئی دوډی ورکوله چاچه به کالی نه درلود لباس ئی ور کاوه
او د سخاوت نوم ئی له ښیر ترګوسانه خپور سو نازو چه بالا د ښنالم خا ن

ماتمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرتک وه چه دکرم خان زوی واو دهوتکو بنالم خیل چه سن وریځ پادشاهی دقندهار او
اصفهان ددوی ده لدی شجرې ځنی ښه ښکاره ده او نازو ځلور زامن درلود چه مشری
حاجی میرخان او نور عبدالعزیز خان او یحیی خان او عبدالقادر خان دی
سره روایت کا محمد کاتب الحروف لنجتیار پلاره چه نازو انا عابده صالحه متقیه وه او خپلو
زامنو ته یې تل عمر په اوراسه شیدی ورکړی او چه علیین مکان حاجی میرخان
تولد سو خوب ئې ولید چه شیخ بیټنی رحمة الله علیه ورته وایي دا زوی ښه تربیت
کړه چه لوی سړی لوی کارونه به وکا او زیارت دبیت الله به ځان مشرف کا دالله سل
به ئې پیدا سي پادشاهان چه دین به ورڅخه ښه شي کاکا نو حاجی میرخان په وزیرې به دی مورئې
به یادات او عبادت سره لوی شه او ددین فرایضو ئې تل په اوسم کال ور ورښوول
او هر کله به ئې ده ته نصیحت کا چه زه ید دشیخ بیټنی قدس الله سره نقول ستا پیچ
بیش دی لوی کارونه کړې چه لوی شې دخدای عبادت او دخلقو خدمت کړه تر
خدای پیدا کړی دی دی دیاره چه لوی کارونه تر سره کړی او خلق الله په خدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وقت ویل چه
زما مور ماته دلویو کارو دکولو وصیت وکا زه باید هسې کارونه وکړم چه په
سنه ۱۱۲۰ الهجری کې قوم دظالمانو له ظلمه خلاص کړه نوی مسجد دشکر وکړه او دو...

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای دا سخه کار و چه ماته مور سپارلی وا او وصیت ئی کړی و دا خو ستا د عبادو
او بنده ګانو خدمت و چه ماتر سره کا زما پلار هم وویل چه نارو اما علاوه پر سخاوت
او شجاعت او عبادت هم ئی ارتیند وه چه د خدای تعالی فخر ییناجات ئی ډیر
اشعار ویل او یو دیوان ئی درلود چه د ده وزره پښتو نه یکښی ده او پښتو ئی سند للات
اداکړی او داسی ئی ویلی وچه نارینه ئی هم فسی ویلاک او د هغه رباعی چه د نارو
اماده ماند خپله پلار اوریدلی وه الحق چه هغه رباعی ده

رباعی

سحر ګروه د نرګس لیمه لاندې ده	څاڅکی څاڅکی ئی لستر ګو څڅیده
ما ویل څه دی کښلی ګلدوه لی ژړا ئی	ده ویل ژوندی دی یوه لوند خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

ګرد در شهوار عصمت حلیمه حافظه . حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان
خټک لور وه چه د عبد الله درخان خټک سره واده کړی وه زما پلار هم روایت کا
چه زه بنو ته د لا هم پیغمد وخت دا پښتنه ژوندی وه او د خپل پلار په ژوندی
رو چه علوم ولوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده سوه او
هغه پلار ئی عبد القادر خان په لاس ئی بیعت وکا چه هغه هم د شیخ دوران

خلیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه و روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه ښځه ده او په سرا پرده د عصمت ناسته ده ډیره ی ډیره ی مذی کړی او د خالق عبادت کا او د خپل درور عبدالقادر خان پکور کښی لوړو ښځو ته لوستل کا او قرآن عظیم ی هم یاد دی زما پلار وویل چه حلیمه بی بی په پښتو ښه اشعار هم وایی او په خپل عصر سرامد اقران ده او موزونان د پښتو ی اشعار خوښوی د تصوف او طریقت کتبی ی ټول لوستلی دی او هسی وایی چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت امام ربانی قدس سره حل کوی د حلیمی په اشعار و کښی مجازی عشق نه ښکاری بلکه ټول شعرونه ی د حقیقت پر لار دی او د محبوب حقیقی صفت کا دغه یوه بدلی زما پلار ما ته وویل چه په ښځو اند کښی د اخلوم رحمة الله علیها

غزل

د اشنای لفکر خو ښه هسی شان شوم
چه ی کړمه ستا په مینه سر فرازه
په مجازی د ایاز د لاری لزه مه
وهر چا و ته په ګوهر وایه دی دی

ښه هیبت م په ممتاز که فور جهان شوم
تنا خواند پیچو رنګه د ریحان شوم
سربلنده تر محمود غزنوی سلطان شوم
د جهال په ننداروی شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر می لزړه ندرا بهر شو | پر خلیل د پر عدو باندی یکسان شوم

حلیمی دغماز مکر زیات لحد شو

چه دی بیل بیا ره نکا یه گمان شوم

ذکر د عارفه کامله بی بی نیکبخته داعصمت پناه او عارفه دالله د شیخ الله داد لور وه پقوم مموزی چه پدا شنغر کښې کورنی او پلار ئیکه د مومن زیو مرشدان وه هسی وایی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کا چه شیخ امام الدین خلیل غوریا خیل پخپل کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه شیخ الله داد لوی ولی وا ولوری نیکبخته چه پحقیقت هم نیکبخته عارفه سنجه وه علوم دینی ی ولوستل او پر ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر کا په سنه ۹۵۱ هجری په حباله د نکاح شرعی د شیخ قدم قدس الله سره راغله ۹۴۴ سلطانه چه د خواجه محمد زاهد خلیل منی زی زوی وا او عارفه د خدای و په سنه ۹۵۶ ی له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان په بدنی بنس پیدا سو او دا شیخ بمعرفت د خدای شهرت وکا چه په هند او پښتونخوا مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفا له اولاد دی او دی کتاب د اولیای افغان هسی کاښلی چه بی بی نیکبخته په د خدای عارفه او رابعه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زمانې ده یو کتاب ی کښلی دی چه نوم ی دی ارشاد الفقرا او په دی کتاب ی بی نصیحتونه لیشعر ویلي دی، په فقرا او عباد الله ته مفید دی دا کتاب په ۹۶۹ سنه هجري تمام سوی دی او زما پلاري نسخه لیدلی وه په بنو کښې هغه وقت چه دی تللی و لیسفر د هغه ځای دغه شعرونه له هغه کتاب زما د پلار په یاد وه په ما د لته څنې نقل کړل چه کتاب می پیدا کړ د عارفه دوران رنګین وی

مثنوی په نصیحت کښې

پیژنه بنا دښي ای مومن	بظاهر په باطن سپین
ظاهر زهد په اخلاص کړه	پیژنه تینګ شه له یقین
شکر صبر په هر حال کړه	خودنمای مشه خودبین
پښه و روځ به پیژنده یی	که خبر شی له سجین
سجین ځای د خودنمای	د بی نماز او د بی دین
له هغو ځای امان راکی	یا الله العالمین

بل نصیحت وليها ایضاً

د خدای حق ته غاړه کښیږده	نوری نوری دنیا پریږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا پاتہ لہ ہر چا دہ — پا اخلاص کی څنی لیږ دہ
نہ قوت لري نہ ځای نکی — سر د یار پہ رضا کښیږ دہ
ځان لہ بد نہ خوید تر غوږہ — زړہ پہ ذکر د یار بلیږ دہ
کل دنیا بہ د ښمنہ شی — اوص لیږی څنی ویږ دہ
بتول غواړي حساب ورَ — کہ د او مني کہ د میږ دہ
دنیا ترک ہمہ کہ پوہ یی — دلقا پر لوری بیبی ږ دہ

ولہا ایضاً رحمہا اللہ

پہ طلب یی و دریږہ — پہ خدمت یی ہو سیږہ
بہ جملہ بد و نفرت کړہ — و نیکی تہ ولاړیږہ
پہ نیکی کښی اخلاص کړہ — بدی مکړہ و پو ہیږہ
پہ گناہ لہ و ار و ستر گو — د باران پہ دود وریږہ
چہ یارب العالمین — گناہ را نہ تیریږہ
خدای بہ رحم پہ تیا وکا — بیزار یو تہ ژړیږہ
بی پروا و خدا ایتہ مشہ — لہ غضب و ویریږہ
ہر غد فعل چہ ی حق دی — پہ طلب ی و بنوریږہ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د برمنی د حسب او نسب بی بی زینب اطال الله بقائها

بی بی زینب د حاجی میرخان علیین مکان لور ده چه له کوچنوالی ی

پیخرم کی د عصمت او عفت لوست وکا لپیله سخه چه قرآن کریم ی

ولوست د احکامو اسلامی او فقه کتابونه ی هم ولوستل او د فارسی

مشهور کتب ی ضبط کړل استاد د علوموی ملا نور محمد غلجی دی چه دیر

عمری مخدراتو ته د حرم درس لوستی دی هسی روایت کا چه بی بی زینب

ډیره هوښیاره او پیمانه تو د امورو عالمه ښځه ده او د پادشاه جهجاه

شاه حسین پا مورو کی تدبیر کا او هر کله پر ای صایب مشکلات د امورو حل کا

او پادشاه د زمان ی پیخبر و عمل کا او لفایح ی اوری دا د رشهوار د صدف عصمت

سند سند شعرون هم وایی او د موزونانو او شاعرانو قدر کا دواوین د

شعرا هر کله لولی او لمضامین شیرین ی کام شیرین کا عمر لعبادت

خدای او تلاوت د قرآن شریف تیر دی او مخدراتو د حرم د پادشاه

ته درس او کبیل او لوستل ورښیی نقل کا چه د شاه محمود جنت مکان

د مرگ حال قندهار ته راورسید نو د پادشاه خاندان عالیشان ټول غم‌جن

بی بی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و مخزرالتو د حرم ساندی او غلبلی کا بی بی زینب په واقعه د ورور د
وفات واوریدله ډیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی
تسکین وکا د تللی زړه او هسی ویرنه ی پو ویر د خپل ورور مرحوم دو ملد
په زړه ی د للّه نقل کوم خدای تعالی د متول نا مزان عالیشان د پادشاه
ظل الله تر وندی دلری او خوبښ

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

بڼ غاسو په ورور تیر لدنیا سونا   قندهار واره پڅړ پاسونا
زړه می په ویر کی مبتلا سونا   په شاه محمود لما جلا سونا

دا رون جهان راند تورتم د دنیا + زړه د بلبلتون پتیغ کرم دینا
هوتک غمجن په دی ماتم دینا + دیاپهی تاج موبر بهم دینا

په شاه محمود تیر لدنیا سو نا   قندهار واره پڅړ پاسونا

خوان ومیړه دتوری جنگ ونا + ولاړ د کام پنام ونګ ونا
دښمن لره یو پو رنګ ونا + په میدان شیرو یا پلنګ ونا

افسوس په مرګ د ده پیچوا سونا   قندهار واره پڅړ پاسونا

محمود

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود ندیوازی خور ژړي + پر مرګ د ښتول کلي کور ژړي
خپلوان لا څه پاچا د وروړ ژړي + لښکر سپاه د پلي سپور ژاړي

پښتون د ښتول پوا ویلا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

اصفهان پاته تاج نسکور عالم + چې شاه محمود سوښ پګور عالم
د پښتون لمر سو تیاره تور عالم + راغته دښمن بلا پیغور عالم

چه پاچا ولاړ پښتون ګدا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

لښکر سو څور پښتون ملا ئې ماتي اریان + پیخاوړ و ځای کا شاه محمود عالیشان
پاته سو تخت و تاج د ښتول اصفهان + زړه ئې راسو پر سو کا خوښي دښمنان

وایې پښتون اوس بې پاچا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

اسمان بیا د څه ستم کا څرګند + و شلاوه تا چه د پښتون و پیوند
دښمن د بیا زموږ په ویر کا خورسند + چې شاه محمود د کا پیغمبر کې بند

پر کور مو ویر شور و غوغا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

هو تکو ژړي شاه محمود څه سونا + پښتو متا سې لوی سپاه څه سونا
د اصفهان تر فراه څه سونا + پاچا چه وحشمت پناه څه سونا

د پښتو پر تیم فنا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود خوان دی ولی ولاړ لما + لښکت و تاج ته پرته سوی جلا
اصفهان ولی پاتېر سونا لتا + سردار یو رته کړه په ځکمی اعدا

دښمن ولاړه بیا شاه خوا سونا قندهار واړه پېژړا سونا

اورمه ناری دغم په کړمنی فریاد + پښتون پیمرگ د شاه محمود سو برباد
زړون په تل هم وباد من سو نا بناد + د سانډو بیغ دی په راوړی منځ یباد

ماتم زده پیر و برنا سونا قندهار واړه پېژړا سونا

ورور مقرد ستامولای جنت + در دکی تا ته پسله مرگ راحت
روح دوه سبا د پلوی ورځ د قیامت + مخ دوه رون دخدای پیمهر ورحمت

دخالق رحم تل پېرا سونا قندهار واړه پېژړا سونا

ذکر د شاعره برگزیده زرغونه زرغونه د ملا دین محمد کاکړ لور ده په پنجوا ی کښی او سید د او پلارې ی وکا تحصیل د علوم او د فصاحت الکلام ی زده کړل او دعضی و اشعاری او نوشتل زرغونه پنجبالد د سعدالدرخان نورزی وه په نوزیالی زامن ی هدلود او لیتول د علم و هنر خاوندان و ماته هی نقل وکا زما پلار په زرغونې دیشیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب د بوستان لوړل په پښتو شو نظم کا او نوم

ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی و بوستان د پښتو چه د کتاب ی په سنه ۹۰۳ هجری قدسی پاییدو ساده
او ښتول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه ی په پښتو کړل علاوه پر دی زرغونی
لمنه اشعار او غزلون هم وویل او پر زمره د فصحای شهرت وکاښی چه موزونانو
د روزگار به ی اشعار لوستل او د پښتو په بوستان بی سیر کاوه گلونه د پند
او نصیحت به ی لټول هسی وایی چه زرغونه کما لداره ضبطه وه د خطای نورا بند
وه او کاتبانو به ی له حسن خط اقسام د خط زده کول زما پلار هسی وویل
چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونی په خط بوستان د پښتو ولید چه خپل اشعاری
په خپل بند خط هسی کښلی وه چه ملکری ی په خط ته عاجزی کا او دغه حکایت له هغه
کتاب زما پلار رحمة الله علیه بیا د و چه زه ی په خزانه کښی کاږم

حکایت له بوستان د پښتو

اوریدلی می وه چه ده	چه له شاته هم خوږه وه
د اختر په ورځ سحار	بایزید چه د رویداب
له حمام راوتلی	یو کوڅه کښی تیر میدلی
ایری څاوری یا له بام	را چه کړلی ناپام
پخ او سری سو گلیم	پا میر و پنځا ورو خر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بابر دې پښکر کښېنو سو | د مغل ټخ په پاګید و سو
په دزه وريسيم د بل اور | په پاور کی سهم نسکور
له ايرو به ځه بد وړم | يا به دلته شکوه کوم
هو پو بانو ټخان اير کې | له لوینۍ ټخان پر یکې
ځو که په ټخا نه دګېرۍ تل | خدايه ته نسی کړای کښل
لوبي تل پګنفتار نده | لو ځبره پکار نده

تواضع به سرلوړی کا
تکبر به تل خوړی کا

ذکر د عفت هيراه رابعه حال د دی شاعره ما ته ندی معلوم سوی خو لږ ځه چه ښکاره ده مخه سی ده چه دا شاعره د قندهار ده او چه د ورات د محمد بابر پادشاه ی ژوند کا سی وايي چه د اشعاری ډیره دیوان ی درلود د غه دیره ه جمله رباعی ما ته صدیق اورفیق محمد طاهر بجریانی وویله چه زه ی د لته ټنخر اند را نقل کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

آدم ی مخلص وتدر امنئون ټه | یاور د علم ی سوی ایږون کا
دوزخ ی روغ کا پرېږد مځکی | قوم ی د بغد د لند بلیتون کا

خاتمه د کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف

حقیر فقیر محمد هوتک ـ مؤلف د دی کتاب

زه چې محمد زوی د داود خان زوی د قادر خان یم قوم هوتک په زمونږ کهول
اصل ښار مرغده چه زما نیکه قادرخان له هغه ځای راغی سیوری ته را
وسیدی پسله تر مدت په تماشا د نصیب او قسمت راغی او د قندهار پخوا کښو
لیکلی د کوکران استوګنه کوله او پیشه ی زراعت وه دا د رښان ده یر معمر ی
وشین د ۶۷ کالو په سنه ۱۰۵۸ هجری وفات سو او په هغه کې چه کوکران
لومړی جنګ سو زما پلار چه داود خان نومیږی په کال ۱۰۲۹ هجری په غد لوړان
زیږیدلی او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی و او پخپل عصر په موزونانو
او فصحاو علماو د نامه ښاوند و او د میرعزه قندهار تللی او د کمی خزان اوبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

او ډیر ښه او پیښور او لوز ځایونه ی لیدلی و بیا خو وخت چه دخان علیین مکان حاجی میرخان پخپله بارکبن دگرګین خان سره جنګونه کړل نو زما پلار هم په دغو جګړو کی ملګری وو او سره ځکه نو له قدیمه زما معرفت لدی خاندانه ډیر دی او اخلاص ی لرم پرزړه په کال ۱۲۲۱ سنه هجری په دصفوی پادشاه لښکری پر قندهار راغلی نو د جنت مکان حاجی میرخان لخوا زما پلار ورلا په او لیږه او سپینا ن او ملمنان او لورو ځایو ی پتاند دحاجی میرخان مدد ته راوغوښتل اولدی پښتو سره ی مرکی وکړی او ډیر پښتانه د لوږو او بارګزو او اسحق زو ی لښکری راول د خان او پرضرو خان د ی پرغلاو کا او بیا دغو جنګو زما پلار دحاجی میرخان جنت مکان لخوا سپه سالار و پس له وفات دحاجی میرخان مرحوم مغفور زما پلار په سنه ۱۲۳۶ هجری وفات سو او پکو کرات د خپل پلار سره پنځ سو دعه مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم درلوده او کله به ی شعرونه هم ویل چه دلته تیمنا دده دوی رباعی راوړم او دا رباعی په صنعت د تجنیس بی نظیر

رباعی

دی او پیله فصاحت هم شتل ملګری

چه د ځا پر زړه کی اور دمینی بل سی
چه اور بل ی لمبی لړه ی حال ی بل سی
ور دمینی کله مری د زړه لا مینی
دا اور بل بیند که تل د زړه پتیل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي ولده ایضاً رحمه الله تعالی

کړې وینې تل څاڅي له زړه وتځه　　څوک چه وینې تا له ګوانو یا ویده تځه
دا زړه له زړه کړه وینې وینې څاڅي　　چه کړو د غم لویدلي ښاله کړه وتځه

اوس چه مې لږ حال د پلار او نیکه د کیښ نو خپل حال هم کاږم او د خزانې لیدونکي پېژندونکو زما راتګ دې نابودې دنیا ته په حقیقت قرار دی واقع سوی و په ۱۴ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجري یکو کران کښې اوس تو د تمیز ورسیدم نو دی پلار درسی راته شروع کا او ترا تعلیم کال محمد د عمر مي ولوستل احکام د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او بیان او معاني او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او زه په تقاضا د پادشاه ظل الله دامت سلطنته شاه حسین را علم (د قندهار) دربار ته او ترا اوسه په نظر کیمیا اثر د پادشاه اسلام پناه د بیم او هر کله په احسان او مرحمت د دې خاندان عالیشان سر بلند یم عمر مې تیر سې ی پلوستلو او کښلو د کتابو له مختو د جهان بلد بهره ملیږم او ورځې مې هم خوبني لکا بېلې دې اشغالو چه بل څه پدې اوقاتو د عمر بیچه مي تیر کا میر څو کتابونه مې وکښل چه یو له د غوتځه د غضنفر انده ده او نور دادي یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي دي په بيان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت نام لري او بل
کتاب مې د ټول علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتنو طالبانو د پاره خلاصه کړل
بل کتاب مې کښلی دی په بيان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب يې نوم دی په
سنه ۱۱۳۹ هجري چه دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مدظله تر مخ تر پيش کا
سل طلاوي مانه صله کا او هر کله د اسې مراحم د پادشاه د دې فقير غريب هيچ
د مير دي او ارکان د دولت ابد مدت هم پر دې فقير د رحمت نظر کا خاص بيا
ها در خان عاليمکان چه من د رخ [illegible] هر د غربا و پر سر ظل د رحمت دی فائق
دی عمر د يې کا مالداريه ديوان د اشعارو هم سته چه په دې وقت کي مرتب او مدون
سوی دی او غزلونه او قصايد او رباعيات [illegible] چه جمع فا صر ميل د شعرا او د بنا
کا شعرون کاتب هم او موزونان د روزګاري خو بنوي [illegible] چه د خان ستاينه
سبه نده او پوهان لدې کار عار کا [illegible] خيل احوال وکښي چه
دې کتاب وليونکي ما ته دعا وکا او هر وقت مې په دعا ياد کا خپله يوه غزل
هم د الله د ستوتي يطور [illegible] هم چه پر صفحه د روزګار [illegible] يادګار روی نور
اشعار [illegible] په ديوان کښي [illegible] دی شايقان د علم او شعري لديوان لولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقی پاڅه د سره ملو ډک یو جام را | تا لخم نا آرام یم آرام را
بیله مېو د بنګا رندانو ری څکه مه | پېر لی سو د خوبنی بند پیغام را
دنیا پاتو ده بنادی مو یو ګړی ده | یو ګړی می خوښ کړه می کړی انعام را
د بلبلیو پېتا ریکو کی می نه پوشین سو | رنګ لحر د جام د مېو نیطلام را
نا کامیو د دنیا می کام را تریخ کا | چه می خوښ کا کام تر خدا وما نا کام را
نه نشاط سته نه مستی سته نه رندی سته | چه سم رنده هغه او بد علی الدوام را

پا و بوی سو په زړه ګی لېر څخه انو د کړ

محمد ته داوړه ډک یو سی جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه وقاریه ومن نظر فیه علینا والصلوة والسلام علی رسوله محمد وعلی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو پو ورځ د جمعی ۲۴ د شوال المکرم ۱۱۴۲ سنه هجری بقلم بنده ګنهګار حقیر محمد هوتک بن ابن فارغ البال سو الحمد لله حمدا کثیرا

بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دوصد و شصت و پنج هجری نقل شد بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم بدستخط حقیر فقیر بشیر مستقیم
سوز محمد خروتی برادر عالیجاه رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار
عبدل خان قلمی گردیده   هرکه خواند دعا طمع دارم
زانکه من بنده گنهگارم   این کتاب را احقر الناس محمد عباس
قوم بابی در شهر کوئته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان
حاجی عبدالاکبر قوم هوتکی قلمی کرده ۱۳۰۳ سنه هجری باستعجال تمام قلمی شد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library